

Minister van Binnenlandse Zaken
en Koninkrijksrelaties
Mevrouw dr. G. ter Horst
Postbus 20011
2500 EA 'S-GRAVENHAGE

VERZONDEN - 6 APR. 2009

Cluster BSEBA
Faxnummer (043) 389 72 96
Ons kenmerk DOC200900001809
Bijlage(n) 4

Behandeld MF Rumpen
Doorkiesnummer (043) 389 89 05
Uw kenmerk
Maastricht 31 maart 2009

Onderwerp

Herindelingsadvies gemeenten Eijsden en Margraten

Geachte mevrouw Ter Horst,

Hierbij ontvangt u, conform artikel 5 lid 4 van de Wet Algemene Regels Herindeling (Wet Arhi), het herindelingsadvies van de gemeenten Eijsden en Margraten. Voor de volledigheid zijn de getekende raadsbesluiten met betrekking tot het herindelingsadvies bijgevoegd. Onze zienswijze op de voorgenomen herindeling wordt hieronder weergegeven.

De gemeenteraden van Eijsden en Margraten hebben op 21 mei 2008 bij gelijklopende raadsvoorstellen en unanieme besluiten ingestemd met de voorbereidingen voor een Herindelingsontwerp. Op 22 oktober 2008 hebben de gemeenteraden het Herindelingsontwerp Eijsden en Margraten unaniem vastgesteld en ons toegezonden. 24 maart 2009 hebben de beide gemeenteraden unaniem het Herindelingsadvies, na de wettelijk vereiste termijn van ter inzage legging, vastgesteld en ons toegezonden.

Naar onze overtuiging is in het proces gebleken dat er sprake is van een grote mate van draagvlak voor het nu voorliggende Herindelingsadvies binnen de betrokken gemeenten en in regionaal verband. Beide gemeenten delen een gelijke identiteit en opgavenprofiel. In demografisch, sociaaleconomisch en geografisch opzicht is sprake van een nieuwe gemeente die een zeer grote mate van interne samenhang vertoont. De samenhang is onder meer sterk terug te vinden in de aandacht voor aspecten van leefbaarheid en voorzieningen (kernenbeleid), landschap en natuur, regionale oriëntatie en toerisme en

090324-0021

Praat mee over Limburg! www.limburg.nl/burgerforum

Bezoekadres:
Limburglaan 10
NL-6229 GA Maastricht

Postbus 5700
NL-6202 MA Maastricht
postbus@prvlimburg.nl

Tel + 31 (0)43 389 99 99
Fax + 31 (0)43 361 80 99
www.limburg.nl

Bankrekening
Rabobank
13.25.75.728

Bereikbaar via:
Lijn 1 (richting De Heeg)
Lijn 3 (richting Heugem)
Lijn 8 (richting Heer)
Lijn 57 (richting Gulpen)

recreatie. Beide gemeenten delen zoals gezegd een gelijke oriëntatie ten opzichte van de omliggende gemeenten waaronder met name (economisch en sociaal) op centrumgemeente Maastricht. Deze gemeente levert ten opzichte van de omliggende gemeenten (Maastricht, Gulpen-Wittern en Valkenburg aan de Geul) naar onze overtuiging een evenwichtige partner in de regionale samenwerking. Wij stellen vast dat met deze fusie een robuuste plattelandsgemeente ontstaat die op haar taken is voorbereid als gemeente en als partner in de regionale samenwerking.

Wij verzoeken u op basis van dit herindelingsadvies, en onze zienswijze hierop, een voorstel voor een herindelingsregeling te doen en deze aan de Ministerraad voor te leggen, aansluitend bij de ambitie van beide gemeenten om per 1 januari 2011 deze herindeling in werking te laten treden.

Gedeputeerde Staten van Limburg,

voorzitter

secretaris

43407200300197

RAADSBESLUIT
2009, II.1/III.

De Raad van de gemeente Margraten;
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders;
gelet op het advies van de raadscommissie Samenleving en Bestuur en Grondgebiedzaken;

besluit:

Het Herindelingsadvies gemeenten Eijsden en Margraten vast te stellen.

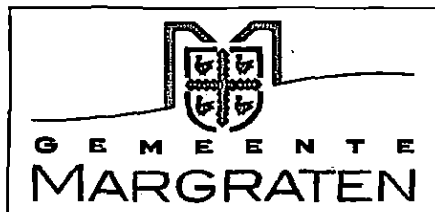
Aldus besloten in de openbare vergadering van 24 maart 2009.

De Griffier,

T.H.M. Theeven

De Voorzitter,

mr. drs. H.J.G. van Beers

A0407200900198

Margraten, Eijsden,
17 maart 2009
GEMEENTEBLAD
2009, II.1/III

Aan de gemeenteraad

Betreft: Het Herindelingsadvies Eijsden – Margraten

1. Doel van het raadsvoorstel, samenvatting en besluiten

Op 22 oktober 2008 hebben de gemeenteraden van Eijsden en Margraten unaniem ingestemd met het Herindelingsontwerp Eijsden – Margraten. Daarmee werd de eerste formele stap gezet in het kader van de Wet algemene regels herindeling. Dit traject moet leiden tot een fusie van de gemeenten Margraten en Eijsden per 1 januari 2011. Vervolgens werd het Herindelingsontwerp ter inzage gelegd gedurende de periode 29 oktober tot en met 23 december 2008 en konden zienswijzen worden ingediend. Thans ligt het Herindelingsadvies Eijsden-Margraten voor.

In dit advies wordt op de ingediende zienswijzen ingegaan (hoofdstuk 5). Tevens is ten opzichte van het Herindelingsontwerp het financiële hoofdstuk 4 aangepast aan de begrotingen 2009 van de beide gemeenten en de veranderde gewenningsbijdrage van het Rijk. Bij een positieve besluitvorming wordt het Herindelingsadvies aan de provincie aangeboden. Samen met hun advies biedt de provincie het Herindelingsadvies aan, aan de minister van BZK.

2. Motivering van het voorstel

Herindelingsontwerp

Op 21 mei 2008 gaven de gemeenteraden van Margraten en Eijsden de colleges van burgemeester en wethouders opdracht een Herindelingsontwerp voor te bereiden. De raden bekrachtigden de Intentieovereenkomst die gesloten was tussen de beide colleges op 22 april 2008. Aan de basis van deze besluiten lag het rapport van bureau Van Naem & Partners, van april 2008, "Van samenwerken naar samengaan". Dit rapport is niet door de gemeenteraden vastgesteld, maar gold wel als onderlegger voor de besluiten.

Tevens gaven de raden opdracht om een aantal informatieavonden te organiseren ten einde de gevoelens te polsen onder de bevolking. Die informatieavonden (5) hebben plaatsgevonden in de maand juni 2008. Van die avonden is één integraal verslag gemaakt, dat als bijlage bij het Herindelingsontwerp was gevoegd en thans ook als bijlage voor het Herindelingsadvies geldt.

Ter inzage termijn

De beide gemeenteraden keurden het Herindelingsontwerp op 22 oktober 2008 unaniem goed. Het Herindelingsontwerp heeft daarna 8 weken gedurende de periode 29 oktober tot en met 23 december 2008 ter inzage gelegen. Aan het begin van die periode en halverwege is die ter inzage legging op de voor de gemeenten gebruikelijke wijze (huis-aan-huis-blad, websites) kenbaar gemaakt/herhaald. Tevens is het Herindelingsontwerp toegezonden naar de gemeenten Meerssen, Valkenburg aan de Geul, Maastricht, Gulpen-Wittem en Vaals aan de Nederlandse kant van de grens en aan de Belgische gemeenten Visé, Voeren en Riemst, met vermelding dat tot en met 23 december 2008 eventuele zienswijzen kenbaar konden worden gemaakt.

Zienswijzen

Gedurende de ter inzage termijn zijn 2 zienswijzen ingediend, namelijk van de gemeenten Meerssen en Maastricht. Daarnaast is een tiental reacties tussen 18 juni en 29 oktober 2008 ontvangen betreffende de voorgenomen fysie. Hoewel formeel buiten de termijn zullen wij ook op deze reacties in de bijlage van dit raadsvoorstel ingaan. De 2 ontvangen zienswijzen worden inhoudelijk in hoofdstuk 5 van het Herindelingsadvies behandeld.

Nieuw beleidskader

Het huidige Beleidskader gemeentelijke herindeling van het Rijk, dat sedert 1 januari 2003 geldt, is aan vernieuwing toe. Het Ministerie van BZK heeft daartoe een concept vernieuwd beleidskader gemeentelijke herindeling opgesteld, dat op dit moment voor advies naar IPO en VNG is gestuurd. Daarna volgt nog de goedkeuring door de Ministerraad alvorens het wetsvoorstel het wetgevingstraject in gaat. Naar verwachting wordt het voorstel maart/april naar de Kamer gezonden. Dit betekent dat wij thans uit moeten gaan van het huidige Beleidskader, zoals ook gebeurd is in het Herindelingsontwerp.

Omdat het vernieuwde beleidskader op moment van beoordeling door minister en parlement wellicht van toepassing is zijn toch enkele kanttekeningen naar aanleiding van het nieuwe concept Beleidskader op zijn plaats. Ook in het vernieuwde Beleidskader blijft het centrale uitgangspunt dat gemeentelijke herindeling van onderop dient plaats te vinden. Zowel gemeenten als provincies kunnen een verzoek tot herindeling doen in de vorm van een herindelingsadvies. De wet Algemene Regels Herindeling (Arhi) zal als gevolg van het voorstel ook niet gewijzigd worden. Van belang is wel de omschrijving van het regionaal draagvlak in het concept. In het voorstel worden de volgende procesmatige uitgangspunten in acht genomen:

- "- omliggende of naburige gemeenten, die een belang (kunnen) hebben bij een voorgenomen gemeentelijke herindeling, worden uitgenodigd hun zienswijze te geven op het herindelingsontwerp;
- bij een negatieve zienswijze van een of meer omliggende of naburige gemeenten dient in het herindelingsadvies te zijn aangegeven waarom het herindelingsproces toch is voortgezet".

Zoals hierboven gesteld is het Herindelingsconcept gepubliceerd en aan de omliggende gemeenten toegezonden. Op de ingediende zienswijzen wordt in het Herindelingsadvies ingegaan. Overigens geven de ontvangen zienswijzen geen aanleiding het herindelingsproces niet voort te zetten.

Financieel hoofdstuk

Hoofdstuk 4 van het Herindelingsadvies behelst de financiële gegevens. Dit hoofdstuk was in het Herindelingsontwerp gebaseerd op de begrotingen 2008 van de beide gemeenten. De dag voor de behandeling van het Herindelingsontwerp hebben de gemeenten Eijsden en Margraten hun begrotingen voor 2009 en volgende jaren vastgesteld inclusief bijbehorende amendementen en moties. In het nu voorliggende Herindelingsadvies is hoofdstuk 4 aangepast aan de begrotingen 2009 en aangenomen amendementen en moties. Tevens is de gewenningsbijdrage van het Rijk aangepast aan de huidige inzichten.

3. Relatie met bestaand beleid

Met het nemen van een besluit omtrent het Herindelingsadvies wordt een volgende stap gezet in het fusietraject. Sedert de vaststelling van het Herindelingsontwerp is de Wet algemene regels herindeling is van toepassing op het traject.

4. Financiële/personele aspecten

Voor de financiële paragraaf van de herindeling wordt korthedshalve verwezen naar hoofdstuk 4 van het Herindelingsadvies en de Begrotingen 2009 en volgende jaren van beide gemeenten waarin budgetten zijn opgenomen voor het fusietraject.

Het personeel is door de burgemeesters op 29 september 2008 geïnformeerd omtrent het Herindelingsontwerp en op 2 maart 2009 omtrent het herindelingsadvies.

De Ondernemingsraden zijn gevraagd om advies uit te brengen omtrent het Herindelingsontwerp en hebben dat gedaan bij brief van 3 oktober 2008. Thans is aan de Ondernemingsraden gevraagd advies uit te brengen omtrent het herindelingsadvies.

5. Planning / uitvoering en evaluatie

Na vaststelling van het Herindelingsadvies door de beide gemeenteraden zal het Herindelingsadvies naar de provincie worden gezonden. Tezamen met het advies van de provincie wordt het Herindelingsadvies vervolgens naar de minister gestuurd, die verantwoordelijk is voor de totstandkoming van een Herindelingswet Eijsden-Margraten. Het Herindelingsadvies moet vóór 1 juli 2009 bij de minister van BZK zijn om de beoogde herindelingsdatum van 1 januari 2011 te halen.

Separaat zal ook een wet worden voorbereid waarin uitstel van de datum van de Gemeenteraadsverkiezingen wordt geregeld.

6. Communicatie

Het raadsbesluit zal op de gebruikelijke wijze worden gepubliceerd. Daarnaast is er weer extra aandacht in Heuvelland aktueel (voor Margraten) en De Etalage (voor Eijsden) in de edities van 18 maart 2009. Tevens wordt hieraan aandacht besteed op de websites van beide gemeenten.

Burgemeester en wethouders van Margraten,
De secretaris, De burgemeester,
B.M.H. Grooten mr.drs. H.J.G. van Beers

Portefeuillehouder: mr.drs. H.J.G. van Beers
biedzaken

Commissie: Samenleving en Bestuur/ Grondge-

Bijlagen: Herindelingsadvies gemeente Eijsden en Margraten, d.d. 24 maart 2009

Ter inzage: De buiten de formele termijn ontvangen reacties

Bijlage

Ontvangen reacties

Voorafgaand aan de ter inzage legging, als reactie in het traject tussen de bekendmaking van de plannen omtrent een fusie en de vaststelling van het Herindelingsconcept op 22 oktober 2008 zijn zes reacties per email ontvangen en vier schriftelijke reacties.

De ontvangen schriftelijke reacties en onze visie daarop

De schriftelijk ontvangen reacties van dhr. J. Creuwels uit Maastricht en dhr. R. Oostwegel uit Gronsveld hebben betrekking op de nieuwe naam van de gemeente. Zij doen suggesties hiervoor.

Onze reactie:

De naam van de nieuwe gemeente is een apart traject, dat niet in het Herindelingsconcept of Herindelingsadvies is opgenomen. Het staat de gemeenteraden vrij een keuze te maken omtrent de naam van de nieuwe gemeente. Formeel is het de nieuwe gemeenteraad, die 1 januari 2011 aantreedt, die hier een beslissing in neemt. Zouden de raden eerder een besluit nemen omtrent de naam, dan kan deze naam ook al vermeld worden in de Herindelingswet. Overigens kan de nieuwe gemeenteraad beslissen tot wijziging van de gemeentenaam.

In de schriftelijk ontvangen reactie van de Koninklijke Harmonie van Gronsveld spreekt de harmonie haar bezorgdheid uit over de verschillen in hoogte van subsidiebedragen in Eijsden en Margraten. Zij verzoekt het bestaande subsidiebedrag niet aan te passen aan het subsidieniveau van de huidige gemeente Margraten.

Onze reactie:

Door de harmonie wordt één verschilpunt tussen de beide gemeenten genoemd. Zo zullen er wel meer beleidsterreinen zijn waarop tussen de gemeenten verschillen bestaan. Het is aan de gemeenteraad van de nieuwe gemeente om toekomstig beleid vast te stellen. Vanaf de start van de gemeente bestaat hiervoor een termijn van twee jaren. Dat betekent dat het mogelijk is, dat de eerste twee jaren verschillende regelingen naast elkaar bestaan. Een voor de (oude) gemeente Margraten en één voor de (oude) gemeente Eijsden.

Dhr. Cortenraad laat in een schriftelijke reactie weten geen voorstander te zijn van de voorgenomen fusie. Met het van de kaart verdwijnen van Eijsden als autonome entiteit gaat ook een heel groot stuk van het eigen karakter verloren en er zal derhalve sprake zijn van een nimmer meer goed te maken cultuurverlies. Hij vreest versterking van de bureaucratie. Voor Eijsden is sprake van een welvarende samenleving, waarvoor talloze inwoners zich medeverantwoordelijk voelen en waarvoor zij zich hebben ingezet en nog steeds inzetten. Uiteraard verloopt niet alles perfect, maar schaalvergroting is daarvoor geen oplossing. De opheffing van de gemeente Eijsden als zelfstandige bestuurs eenheid impliceert naar zijn mening dat de bevolking de mogelijkheid inzake medezeggenschap feitelijk en rechtens voor een substantieel deel wordt ontnomen. Tenslotte vermeldt hij dat Eijsden vrijwel niets heeft met Margraten.

Onze reactie:

Wij onderschrijven de angst voor het verdwijnen van het eigen karakter en de eigen cultuur bij een fusie niet. Beide gemeenteraden hebben in hun strategische visies aangegeven dat het behoud van de eigen identiteit van de kernen van zeer groot belang is. De leefbaarheid in de kernen staat thans bij beide gemeenten hoog in het vaandel. Ook in de contouren van de nieuwe gemeente vinden we dit terug. De kernen vormen gezamenlijk een eenheid, gebaseerd op een rooms-katholieke achtergrond, waarin samenhang en betrokkenheid tot uitdrukking komen in onder andere verenigingen, mantelzorg en vrijwilligerswerk. De kernen kennen veel verenigingen en instellingen met een hoge organisatiegraad. De gemeenschappelijke cultuur is overwegend traditioneel, van oudsher agrarisch en overwegend gericht op de centrumstad Maastricht. Iedere kern heeft binnen deze gemeenschappelijke identiteit veel kenmerken gebaseerd op eigenheid van historie en cultuur. Wij zijn van mening dat door een bestuurlijke samenvoeging van de gemeenten Eijsden en Margraten het hierboven geschetste geen geweld wordt aangedaan en dat de geschetste cultuur en eigenheid blijft voortbestaan.

Het is juist dat de afstand burger-bestuurder fysiek groter wordt, maar wij achten de afstand die dan zal ontstaan niet onaanvaardbaar groot. Bovendien zullen de ontwikkelingen van het digitale loket voortgaan en wordt de daadwerkelijke gang naar het gemeentehuis steeds minder. Beide gemeenten kenmerken zich door bestuurders die midden in de samenleving staan en dat zal ook met de nieuwe omvang van de gemeente het geval zijn. Een gemeente met een omvang van circa 25.000 inwoners heeft die omvang dat de burgers de bestuurders kennen en omgedraaid. Het behoud van hoogwaardige kwaliteit van de leefomgeving is daarbij niet alleen de zorg van de overheid. De gebruikers van deze omgeving zijn ook zelf verantwoordelijk voor het op peil houden van de kwaliteit. Leefbaarheid gaat gepaard met sociale betrokkenheid bij alles wat er in de directe omgeving plaatsvindt. Samen met de inwoners, instellingen, bedrijven en bewoners (verenigd in organisaties zoals ondernemersverenigingen en sport- en muziekverenigingen) kan het beleid interactief tot stand komen en worden uitgevoerd. Door de betrokkenheid te stimuleren, blijft het verantwoordelijkheidsgevoel groot. Zoals dat nu ook is in beide gemeenten.

De stelling dat Eijsden niets heeft met Margraten delen wij niet. Weliswaar kennen de kernen hun eigen identiteit en cultuur, maar dat geldt voor vele kernen, dorpen en gemeenten. Toch hebben de gemeenten Eijsden en Margraten qua structuur van de gemeenten veel gemeen. Ook historisch liggen er banden tussen Eijsden, Mesch en met name Sint Geertruid. De gemeenten omvatten 14 historische kernen. Eijsden en Margraten hebben een kernenstructuur die behouden moet worden.

Een uitgangspunt is dat voorzieningen voor alle burgers goed te bereiken zijn en daarvoor goed verspreid zijn. Dit moet wel betaalbaar blijven. De oplossing van specifieke problemen ligt in kerngericht werken. Ten slotte is er een groot aantal rijks- en gemeentelijke monumenten zoals kastelen, (water)molens, kenmerkende boerderijen, vakwerkhuisen en cultuurhistorisch waardevolle groenstructuren. Behoud van aanwezige culturele waarden en monumenten onderstreept de eigen identiteit.

Eijsden en Margraten werken al op vele terreinen samen (MTB, recreatie en toerisme, WMO, Wabo, bestemmingsplan buitengebied e.d.). ook kennen beide gemeenten een oriëntatie op de centrumstad Maastricht.

De ontvangen emails en onze reactie daarop:

De heer Meijerink (Rijkholt) stelt in zijn eerste email voor bepaalde kernen (Eijsden, Oost-Maerland en Cadier en Keer) van de huidige gemeenten Eijsden en Margraten met Maastricht te laten fuseren en de andere kernen vervolgens tot één gemeente te laten fuseren. Zijn tweede email sluit hierbij aan met daarin de suggestie de kernen ten westen van de A2 (Eijsden, Poelveld, Mariadorp, Oost-Maerland, een stukje Gronsveld) en Cadier en Keer toe te voegen aan Maastricht en de oostelijk van de A2 gelegen kernen aan de nieuwe gemeente toe te voegen.

Onze reactie

Bij de intensivering van de samenwerking hebben de gemeenteraden eerder uitgesproken geen voorstander te zijn van het versnipperen van de huidige gemeenten. Gezien de overeenkomsten in cultuur en identiteit van de kernen van onze gemeenten ligt het voor de hand aansluiting te zoeken bij kernen met gelijke cultuur en identiteit. De suggestie om Eijsden grotendeels bij Maastricht te voegen onderstrepen wij dan ook niet. In het onderliggende rapport 'Van samenwerken naar samengaan' is een onderzoek opgenomen naar Maastricht als fusiepartner voor Eijsden en Gulpen-Wittern als fusiepartner voor Margraten. Om niet te kiezen voor Maastricht als fusiepartner is aangevoerd dat:

- De afstand burger-bestuurder te groot wordt;
- Maastricht kent wezenlijk andere speerpunten dan Eijsden of Margraten inbrengt;
- Spreiding en aantal voorzieningen worden afgewogen op een groter geheel;
- Er is een kans dat 'groen' niet wordt gepositioneerd in de regio van Eijsden, maar dat Eijsden zal meegaan in de economische ontwikkeling op de A2-as naar het zuiden.

Wij onderstrepen deze visie derhalve niet.

In zijn email spreekt de heer W. Herbergs (Eijsden) uit het helemaal eens te zijn met een fusie tussen Eijsden en Margraten omdat de beide gemeenten op die manier hun eigen identiteit houden. Aansluiting bij Maastricht betekent dat Eijsden slechts een wijk zal zijn.

Onze reactie:

Wij zien deze reactie als een ondersteuning van het voornemen tot fusie.

Dhr. L. Achten (Banholt) vraagt in zijn email aandacht voor het rechte trekken van de sociale wetgeving en verordeningen. Het is de 5 Pentasz-gemeenten tot op heden niet gelukt deze regelgeving gelijk te trekken.

Onze reactie:

Op vele beleidsterreinen zal de regelgeving van Margraten en Eijsden op elkaar afgestemd moeten worden. Dit gebeurt niet in dit Herindelingsadvies maar in het traject naar de fusie toe en/of in de eerste twee jaren van de nieuwe gemeente. Op alle beleidsterreinen zal gekomen moeten worden tot één regelgeving voor de nieuwe gemeente. Zo zal ook de sociale regelgeving van beide gemeenten geharmoniseerd worden in dat kader. Het is echter de nieuwe gemeenteraad, die na de fusiedatum dit nieuwe beleid moet vaststellen.

Dhr. Hertoghs (Eijsden) vraagt waarom niet vooraf een discussieronde is georganiseerd onder de bevolking. Daarnaast is een sfeer geschapen dat Maastricht de grote schrik is en het samengaan met Margraten de enige democratische oplossing is. Hij denkt dat Eijsden meer verbanden heeft met de Maasdalgemeenten (Maastricht en Visé) dan met Margraten en Gulpen.

Onze reactie:

Onze raadsleden zijn volksvertegenwoordigers. De rol van de raad dient gerespecteerd te worden en daarom zijn zij als eerste geconsulteerd. De raden zijn zorgvuldig voorbereid op de besluiten waarbij ook ervaringen van elders zijn betrokken. Bewust is ook niet gekozen voor een referendum omdat dit vraagstuk meer inhoudt dan een simpel ja of nee.

De raden hebben wel aangegeven graag argumenten voor en tegen van de burgers te horen alvorens zij in oktober een beslissing zouden nemen omtrent het Herindelingsontwerp. De reacties van de burgers, tijdens de informatieavonden, via de website of schriftelijk zijn bij die besluitvorming betrokken.

De opmerking dat een beeld is geschapen van Maastricht als de grote schrik onderstrepen wij op geen enkele wijze. De voorstellen zoals nu voorliggen zijn een verlengde van eerder begonnen samenwerking tussen de twee gemeenten. De argumenten waarom nu die samenwerking wordt omgezet in een samengaan zijn nadrukkelijk vermeld in het rapport "Van samenwerken naar samengaan" van bureau Van Naem & partners, dat als onderliggend rapport geldt voor het Herindelingsontwerp en nu Herindelingsadvies. Op geen enkele wijze wordt Maastricht daarin als grote schrik gepresenteerd.

Gekeken is naar de alternatieven Eijsden - Maastricht en Margraten - Gulpen/Wittem. Zowel Eijsden als Margraten zijn georiënteerd op Maastricht als centrumstad. Gulpen-Wittem daarentegen is meer georiënteerd op Heerlen. Daarnaast zou Margraten - Gulpen/Wittem een zeer groot grondgebied bestrijken met een groot aantal kernen. Er is geen norm voor het minimale aantal inwoners van een gemeente. Het gaat primair om een op het takenpakket afgestemde bestuurskrachtige gemeente met beperking van de lasten voor de burgers en waarborging van minimalisering van de afstand tussen burgers en bestuur.

Dhr. Starmans (Beek) feliciteert de gemeenten met de voorgenomen plannen.

Dhr. Frambach (St. Geertruid) vindt het een goed idee om samen te gaan met Eijsden gezien de historische banden die vanuit Eijsden en Breust via St. Geertruid en Bruisterbosch naar Margraten lopen. Het landelijk karakter moet behouden blijven, de kleine kernen en hun tradities en het besef over wat ons bindt. Als nieuwe naam kiest hij voor gemeente Bruisterbosch, omdat Bruisterbosch in het centrum van de nieuwe gemeente ligt en een erkenning is voor alle kleine kernen.

Onze reactie

Wat betreft de nieuwe naam van de toekomstige gemeenten verwijzen wij naar onze reactie bij de ontvangen reactie van dhr. Creuwels en Oostwegel. Het behoud van de eigen identiteit van het gebied en de kernen hebben beide gemeenteraden in hun strategische visies aangegeven als zijnde van zeer groot belang. De leefbaarheid in de kernen staat thans bij de beide gemeenten hoog in het vaandel. Voor een nadere reactie op dit punt verwijzen wij naar onze reactie bij dhr. Cortenraad.

Dhr. 't Lam stelt Margraten aan de Maas voor als nieuwe naam van de gemeente omdat de Maas associaties oproept met dromerige dorpjes in een fraaie setting en Margraten omdat in binnen- en buitenland dan wordt gedacht aan de in de heuvels gelegen Amerikaanse begraafplaats.

Onze reactie

8

griffie

Agendapunt

5

40407200500205

ONDERWERP

Vaststelling van het herindelingadvies gemeenten Eijsden en Margraten

Documenten

- Voorstel van het college van burgemeester en wethouders (3)
- Reactie naar aanleiding van de inspraaktermijn (4)
- Herindelingadvies gemeente Eijsden en Margraten van 24 maart 2009 (50)

Ter inzage

- De buiten de formele termijn ontvangen reacties

Voorstel college

Het herindelingadvies gemeenten Eijsden en Margraten vast te stellen.

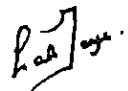
Advies commissie Algemene Zaken

De commissie Algemene Zaken achtte het voorstel van het college van burgemeester en wethouders over het herindelingadvies gemeenten Eijsden en Margraten rijp voor beraad in de vergadering van de raad op 24 maart 2009.

Besluit raad

De raad van de gemeente Eijsden stelt het Herindelingadvies gemeenten Eijsden en Margraten vast.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van 24 maart 2009.

J.G.C.A. Lahaye
Griffier

M.H.E. Pelzer
Voorzitter

GEMEENTE EIJSDEN
GEMEENTE MARGRATEN

40407200300200

Gedeputeerde Staten van Limburg
Postbus 5700
6202 MA Maastricht

Eijsden, Margraten, 25 maart 2009

Bijlage: Herindelingsadvies Eijsden-Margraten

Betreft: Herindelingsadvies Eijsden-Margraten

Geacht college,

Op 24 maart 2009 hebben de gemeenteraden van Eijsden en Margraten in afzonderlijke vergaderingen, beide het herindelingsadvies Eijsden-Margraten unaniem goedgekeurd. Conform het bepaalde in artikel 5 van de Wet algemene regels herindeling doen wij u hierbij het Herindelingsadvies Eijsden-Margraten toekomen.

Wij verzoeken u te bevorderen dat het Herindelingsadvies Eijsden-Margraten tezamen met de zienswijze van uw college wordt doorgezonden naar de Minister van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties.

Met vriendelijke groeten,

De colleges van de gemeenten Eijsden en Margraten,

Burgemeester en wethouders van Eijsden,
De Secretaris, De Burgemeester,

J.F.M. Steinbusch

M.H.E. Pelzer

Burgemeester en wethouders van Margraten,
De Secretaris, De Burgemeester,

B.M.H. Grooten

mr. drs. H.J.G. van Beers

Behandelend ambtenaar: J. Goessens, Eijsden, 043- 4095249, jo.goessens@eijdsden.nl
M. Verbeet, Margraten, 043-4588447, marc.verbeet@margraten.nl

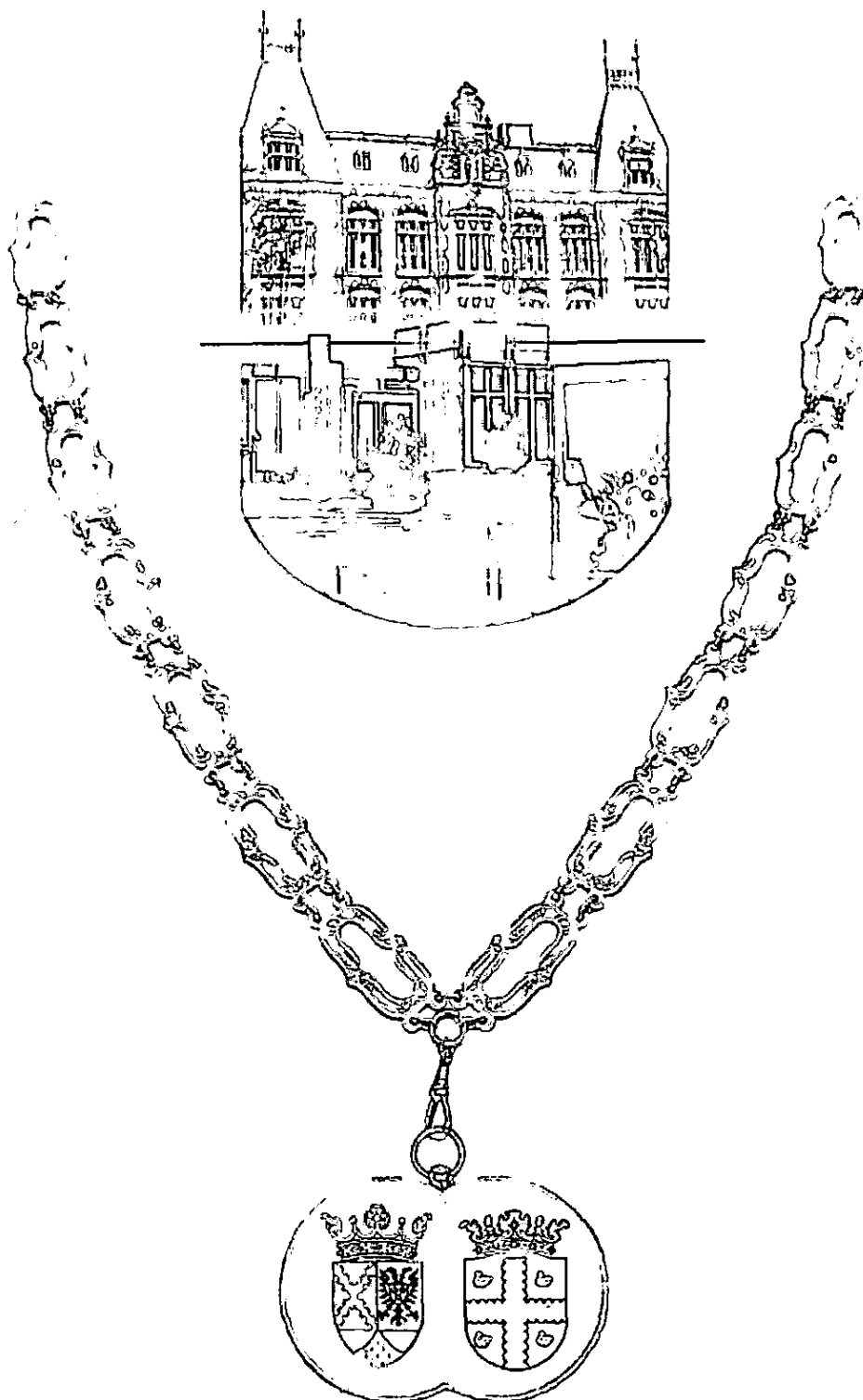
Gemeente Eijsden, Postbus 39, 6245 ZG Eijsden, tel. 043- 409 5252, www.eijdsden.nl
Gemeente Margraten, Postbus 10, 6269 ZG Margraten, tel. 043- 4588 488, www.margraten.nl

*

HERINDELINGSADVIES

Eijsden en Margraten

24 maart 2009

Indeling Herindelingsadvies

1.	Inleiding	
1.1	Voorwoord	3
1.2	Inhoud herindelingsadvies	5
2.	Situatie beschrijving	6
2.1	Korte schets voortraject	6
2.2	Beschrijving karakter van de twee gemeenten	9
3.	De nieuwe gemeente	
3.1	Uitdagingen en vraagpunten voor de nieuwe gemeente	13
3.2	Motieven voor een herindeling gebaseerd op de nota Eijsden en Margraten, van samenwerken naar samengaan	24
3.3	Relatie met:	
3.3.1.	Coalitieakkoord en beleidskader gemeentelijke herindeling Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	28
3.3.1.1.	Concept nieuw beleidskader	29
3.3.2.	Het bestuursakkoord Rijk en Gemeenten	29
3.3.3.	Het rapport de eerste gemeente van de commissie van Aartsen en het rapport vertrouwen en verantwoorden van de commissie d'Hondt	30
3.3.4.	Coalitieakkoord Provincie Limburg	35
3.4	Motivering van de herindeling aan de hand van de verschillende toetsingscriteria van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.	35
3.4.1.	Draagvlak	35
3.4.2	Duurzaamheid	37
3.4.3	Bestuurskracht	38
3.4.4	Interne samenhang van de nieuwe gemeente	38
3.4.5	Regionale samenhang en evenwicht	39
3.4.6	Planologische ruimtebehoefte	40
4.	Financiën	41
5.	Ontvangen zienswijze	44
6.	Conclusies en verdere aanpak	49

Bijlagen:

- Rapport "Van samenwerken naar samengaan" van bureau Van Naem & partners, april 2008;
- Intentieovereenkomst colleges gemeenten Eijsden en Margraten
- Kaart nieuw te vormen gemeente;
- Integraal verslag consultatieavonden
- Publicaties in De Etalage en Heuvelland Aktueel inzake de voorgenomen fusie
- Ontvangen zienswijzen
- Ontvangen advies ondernemingsraden omtrent het herindelingsontwerp en herindelingsadvies.

Schematisch ziet dit er als volgt uit:

Datum	Onderwerp
2008	
22 oktober 2008	Raadsbesluiten vaststelling herindelingsontwerp
29 oktober tot en met 24 december 2008	Ter inzage legging herindelingsontwerp gedurende 8 weken. Een ieder kan zienswijzen indienen
2009	
24 maart 2009	Raadsbesluiten vaststelling herindelingsadvies
maart/april 2009	Toezenen herindelingsadvies aan Gedeputeerde Staten
Vóór 1 juli 2009	Gedeputeerde Staten zenden het herindelingsadvies te samen met hun zienswijze door aan de Minister van Binnenlandse zaken
Binnen 4 maanden na ontvangst herindelingsadvies	Voorstel voor een herindelingsregeling van de Minister aan de Ministerraad Start parlementaire behandeling
2010	
2 ^e helft 2010	Afronding besluitvorming 1 ^e en 2 ^e kamer
November 2010	Verkiezingen gemeenteraad nieuwe gemeente
2011	
1 januari 2011	Ingangsdatum herindeling

Gemeentehuis Eijsden

Gemeentehuis Margraten

1.2 Inhoud herindelingsadvies

Het herindelingsadvies is in de hoofdstukken 2 tot en met 5 als volgt opgebouwd:

Hoofdstuk 2 beschrijft het voortraject dat uiteindelijk heeft geleid tot het uitspreken van de gemeenten Eijsden en Margraten van de intentie om te fuseren. Daarnaast worden het karakter en de huidige ontwikkelingen van de twee gemeenten beschreven.

Hoofdstuk 3 gaat in op de argumenten waarom te kiezen voor een traject om te komen tot een vrijwillige gemeentelijke herindeling. Paragraaf 3.1 behandelt de uitdagingen en vraagpunten voor de nieuwe gemeente. In paragraaf 3.2 wordt de keuze voor herindeling gemotiveerd. De basis hiervoor is de nota "Eijsden - Margraten, van samenwerken naar samengaan". Dit rapport van bureau Van Naem & Partners vormde de onderligger voor de intentieverklaring van de beide colleges, zoals bekrachtigd door de raden. Het rapport is vervaardigd in opdracht van de beide gemeenteraden om een antwoord te geven op de vraag hoe verder te gaan na ruim één jaar samenwerking. Vervolgens wordt in paragraaf 3.3 de relatie gelegd met het huidige beleid van het Rijk en de Provincie Limburg ten aanzien van de bestuurlijke organisatie. In paragraaf 3.4 worden de toetsingscriteria voor herindeling, vastgesteld door de Ministerraad van 13 december 2002, beschreven en wordt het voorliggende herindelingsadvies daaraan getoetst.

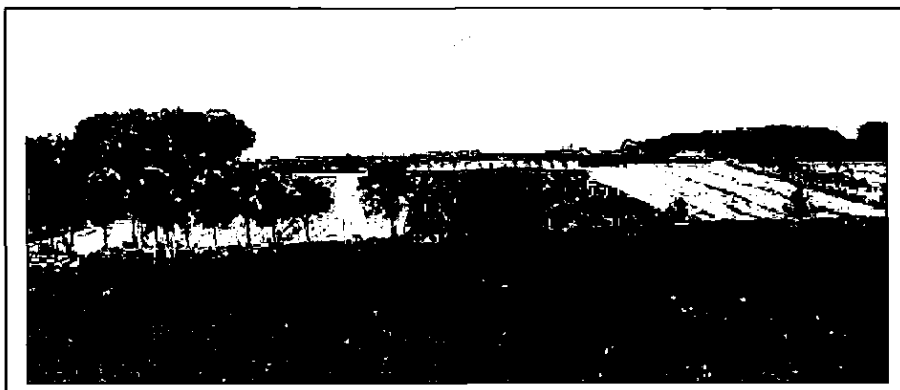
Hoofdstuk 4 beschrijft de huidige financiële situatie van de gemeenten Eijsden en Margraten en geeft van daaruit een doorkijk naar het financiële perspectief van de nieuwe gemeente.

Hoofdstuk 5 geeft een overzicht van de ontvangen zienswijzen op het herindelingsontwerp en de reactie van de gemeentebesturen daarop.

Hoofdstuk 6 tenslotte sluit af met een conclusie en de verdere aanpak.

Om de omvang van het herindelingsadvies beperkt te houden, zijn als bijlagen opgenomen:

- Rapport "Van samenwerken naar samengaan" van bureau Van Naem & Partners, april 2008;
- Intentieovereenkomst colleges gemeenten Eijsden en Margraten
- Kaart nieuw te vormen gemeente;
- Integraal verslag consultatieavonden
- Publicaties in De Etalage en Heuvelland Aktueel inzake de voorgenomen fusie
- Ontvangen zienswijzen
- Ontvangen advies ondernemingsraden omtrent het herindelingsontwerp en herindelingsadvies .

Landschap tussen Margraten en Bruisterbosch

Hoofdstuk 2 Situatie beschrijving

2.1 Korte schets voortraject

In 2006 zijn de gemeenten Eijsden en Margraten begonnen met de intensivering van de samenwerking. Op projectmatige basis werd de samenwerking aangepakt. Na anderhalf jaar samenwerking hebben de gemeenteraden van Eijsden en Margraten opdracht gegeven aan bureau Van Naem & Partners om te bezien hoe de samenwerking, gelet op de ervaring tot dat moment verder inhoud kon krijgen, hetgeen moest leiden tot vergroting van de bestuurskracht en een daarop afgestemde kwalitatieve organisatie.

In de periode *januari tot en met maart 2008* zijn de gemeenteraden van beide gemeenten in twee sessies door bureau Van Naem & Partners (Rapport "Eijsden en Margraten, van samenwerken naar samengaan") geïnformeerd. Het rapport van bureau Van Naem & Partners is als bijlage bijgevoegd.

In het rapport van bureau Van Naem & Partners zijn de resultaten van de samenwerking geanalyseerd. De praktijk laat zien dat samenwerking belemmeringen met zich brengt als er gestreefd wordt naar substantiële 'winst' in bestuurskracht. De hoofdconclusie over de samenwerking tot nu toe is dat de gemeenten zich op een kruispunt bevinden. Er moet nu een keuze worden gemaakt voor een vervolgroute. Met het maken van een keuze houden de gemeenten ook de regie in eigen handen, hetgeen door de gemeenten als zeer wenselijk wordt ervaren.

Bij het bepalen van de keuze hebben de gemeenten gekeken naar de toekomstige ontwikkelingen in de samenleving en de betekenis hiervan. De uitkomsten hiervan zijn dat de gemeenten steeds meer taken krijgen (decentralisatie) en met minder geld die taken moeten uitvoeren. De wetgeving wordt complexer en de maatschappelijke trends leiden er toe dat de gemeente steeds effectiever moet optreden. De gemeente is belangenbehartiger, regisseur en uitvoerder tegelijkertijd.

Bij de gemaakte keuze zijn de gemeenten tot de conclusie gekomen dat de bestuurskracht gewaarborgd moet worden. Daarmee wordt voorzien in de invulling van toekomstige taken en ambities ten dienste van de gemeenschap en daarvoor afgestemde kwalitatieve organisatie. Dat heeft de gemeenten ertoe gebracht de route te kiezen waarbij fusie het einddoel is. Behoud en versterking van identiteiten en speerpunten van de beide gemeenten staat daarbij voorop omdat hierin de belangen van inwoners, bedrijven en instellingen vertegenwoordigd zijn. Beide gemeenten hebben daarbij dezelfde identiteiten en speerpunten zijnde de typering van een duurzame plattelandsgemeente, het dorpse karakter en daarmee samenhangend een nadruk op leefbaarheid, cultuurhistorie en beheer en dienstverlening.

De keuze voor verdergaande samenwerking en fusie op termijn is het antwoord op de volgende vragen:

- a. *Waarom moeten de gemeenten ervoor kiezen niet zelfstandig te blijven maar te fuseren?*
De dagelijkse praktijk van het gemeentelijk functioneren leert dat versterking van de bestuurskracht nodig is en de behoefte daaraan in de toekomst nog zal toenemen. De ambitie om hierin te voorzien via samenwerking heeft veel opgeleverd, maar niet genoeg om op afzienbare termijn in die bestuurskracht te voorzien. Samenwerking biedt daartoe ook slechts in beperkte mate mogelijkheden toe.

b. Waarom nu besluiten te fuseren?

Intern wordt bij de gemeentelijke organisaties al druk gevoeld. Die druk zal toenemen bij de toename van de taken. Deze druk zal ook nog verder toenemen als gevolg van de bestuurskrachtmonitor die einde 2008 voor Maastricht en Heuvelland aanvangt. Een matige of onvoldoende score zal in Zuid-Limburg – ongeacht de eigen bestuurskracht – de druk om maatregelen te nemen ter bevordering van de bestuurskracht doen toenemen. Zie de ontwikkelingen in Noord- en Midden Limburg. Tenslotte betekent nu fuseren ook het zelf regie blijven houden op het proces. Zodra de uitkomsten van de bestuurskrachtmonitoren in Zuid-Limburg bekend zijn, is het zelf regie voeren een moeilijke aangelegenheid.

c. Waarom wordt gekozen voor het samengaan van Eijsden en Margraten?

Juist door de samenwerking is het vertrouwen en de bekendheid van Eijsden en Margraten in en over elkaar gegroeid. Dit vindt zijn oorsprong ook in de overeenkomsten die Eijsden en Margraten hebben, als bestuur en organisatie en ook als gemeenschap. Dat blijkt eens te meer uit de kenmerken en de karakters van beide gemeenten en de speerpunten die daarbij passen. Deze overwegingen, maar ook de afwegingen in verband met kenmerken en identiteiten van andere mogelijke partners, maken dat Eijsden en Margraten de meest geschikte partners voor elkaar zijn (kenmerkende kernenstructuur met hechte gemeenschappen).

d. Wat maakt deze fusie duurzaam?

De keuze van Eijsden en Margraten voor elkaar komt voort uit de overeenkomsten in identiteit en speerpunten. De nieuwe gemeente heeft een ambitieniveau dat voor langere tijd overeenkomt met de mogelijkheden en omvang van de gezamenlijke organisatie en bestuur. Dit is beoordeeld aan de hand van interne samenhang van de nieuwe gemeente en de rol en betekenis van deze gemeente in en voor de regio, inclusief de centrumgemeente Maastricht.

Entree Gronsveld

Formele voorbereidende stappen

Op 22 april 2008 sluiten de colleges van Eijsden en Margraten een intentieovereenkomst (zie bijlage). Onder voorbehoud van instemming door de gemeenteraden, wordt hierin overeengekomen dat beide gemeenten zich inspannen om op 1 januari 2011 feitelijk te fuseren. In afzonderlijke vergaderingen op 21 mei 2008 stemmen beide gemeenteraden unaniem in met de door de colleges aangegane intentieverklaring van 22 april 2008. Tevens wordt het rapport "Eijsden en Margraten, van samenwerken naar samengaan" voor kennisgeving aangenomen.

Vervolgens vinden op 5, 11 en 18 juni 2008 in Margraten en op 16 en 26 juni 2008 in Eijsden informatie- c.q. consultatieavonden voor de inwoners plaats. Een integraal verslag van deze avonden is als bijlage bijgevoegd. Mede op basis van de ontvangen reacties hebben de gemeenteraden op 22 oktober 2008 bij unanieme besluiten het Herindelingsontwerp Eijsden-Margraten vastgesteld.

Het vastgestelde Herindelingsontwerp Eijsden-Margraten is op de voor de beide gemeenten gebruikelijke wijze bekend gemaakt. Aangegeven is dat er gedurende de periode 29 oktober tot 23 december 2008 zienswijzen kunnen worden ingediend bij een van beide of beide colleges van burgemeester en wethouders. De publicatie hierover is herhaald halverwege de ter inzage termijn. Tevens is het Herindelingsontwerp toegezonden aan de provincie en de omliggende gemeenten: Meerssen, Maastricht, Valkenburg aan de Geul, Gulpen-Wittem en Vaals aan de Nederlandse zijde van de grens en aan de Belgische gemeenten Visé, Voeren en Riemst. Ook aan hen is bekend gemaakt dat zij desgewenst zienswijzen konden indienen.

2.2 Beschrijving karakter van de twee gemeenten

Margraten

De huidige gemeente Margraten is ontstaan na een gemeentelijke herindeling in 1982 waarbij de voormalige gemeenten Mheer, Bemelen, Cadier en Keer, Margraten, Noorbeek en St. Geertruid zijn samengevoegd tot de huidige gemeente Margraten. Nog steeds wordt de gemeente gekarakteriseerd door die 9 kernen en de gehuchten naast de rijke aanwezigheid van natuur en landschap. De aanwezige gemeenschapszin wordt o.a. getoond door het florerende verenigingsleven in alle kernen van de gemeente.

De gemeente Margraten grenst aan de noordzijde aan de gemeente Valkenburg aan de Geul, aan de westzijde aan de gemeenten Eijsden en Maastricht, aan de zuidzijde aan de Belgische gemeente Voeren en aan de oostzijde aan de gemeente Gulpen-Wittem. Margraten maakt deel uit van het Nationaal Landschap Mergelland en is met haar kernen en 23 gehuchten een van de mooiste Zuid-Limburgse gemeenten in natuurlijk en natuurhistorisch opzicht. Zijn de kernen Cadier en Keer en Margraten, met behoud van hun cultuur/historische eigenheid, uitgegroeid tot forensenplaatsen, de zeven overige kernen - Bemelen, Sint Geertruid, Noorbeek, Banholt, Eckelrade, Scheulder en Mheer – hebben hun landelijk karakter behouden.

De gemeente – oppervlakte 5770 hectare - telt 217 rijksmonumenten en 60 gemeentelijke monumenten. De oppervlakte van bossen in gemeentelijk bezit is 58,85 ha. De lengte van de wegen buiten de bebouwde kom bedraagt 189 km en binnen de bebouwde kom 53 km.

Naast landbouw en fruitteelt vormt het toerisme in steeds toenemende mate een belangrijk middel van bestaan. De Mergellandroute voert door een gedeelte van onze gemeente. De karakteristieke natuur van het Mergelland nodigt uit tot interessante fiets- en wandeltochten. Aan de rand van de kern Margraten bevindt zich het regionale bedrijventerrein Aan de Fremme.

Een aparte plaats neemt de Amerikaanse begraafplaats in, waar 8.301 soldaten hun laatste rustplaats vinden. Hier vindt jaarlijks Memorial Day plaats in mei en in september een uitvoering van een requiem.

Op 1 januari 2009 telt de gemeente 13.344 inwoners. Voorzien is een afname van de bevolking met jaarlijks 0,6% gemiddeld over de periode 2007-2035. De beroepsdeelname bedroeg in 2006 bijna 62%. De werkloosheid bedroeg in 2006 6,3% en was daarmee een van de laagste in Limburg. Margraten kent 872 ondernemingen te samen goed voor bijna 3000 fte werkgelegenheid. Van de werkenden in Margraten is het grootste deel afkomstig uit de gemeente Margraten (ruim 63%), uit Maastricht is dat bijna 12%. Vanuit Margraten gaat 34% werken in Maastricht. De landbouw is met circa 200 ondernemers het best vertegenwoordigd in het aantal vestigingen, maar ook de zakelijke dienstverlening en de handel. De gegevens zijn afkomstig uit het rapport 'Margraten In'Zicht 2007' van het E,til.

Als het om natuur en milieu gaat in de gemeente Margraten hebben we het voornamelijk over het buitengebied en over de relatie van het buitengebied met de bebouwde gedeelten van de dorpen van Margraten.

In het buitengebied van Margraten moet de komende jaren veel gebeuren. Er wordt gedacht in termen van een nationaal park voor het Heuvelland en dat is al een stevige indicatie voor de basiskwaliteiten die er worden aangetroffen. Het provinciaal bestuur heeft een Plan van Aanpak Plattelandsontwikkeling Zuid-Limburg 'Vitaal Platteland' ontwikkeld als uitwerkingsplan van het streekplan POL. De gemeente Margraten is partner in de opzet van dat plan.

Sint Geertruid

De agrarische sector in Margraten is ronduit vitaal. Gelet op de sterke verweving van de primaire productie voor zover die in Margraten plaatsvindt met de hoge kwaliteit van het buitengebied lijkt het goed hier aandacht te geven aan de ontwikkelingen in de primaire sector. Er is in Margraten nog altijd sprake van een kleine 200 agrarische bedrijven, hoewel het er een jaar of tien geleden zo'n 40% meer waren. De primaire producenten in het gebied hebben voor de komende tijd flinke ambities, of ze nu in de melkveehouderij actief zijn of in fruitteelt. De wet- en regelgeving maakt het hen echter niet eenvoudig. Het is niet alleen vanuit de optiek van de kwaliteit van het landschap –op zichzelf al reden te over –, maar ook vanuit het zicht van het behoud en de uitbouw van een sterke primaire sector in de regio dat een creatieve benadering van het beleidsmatig omgaan met de sector geboden is.

Margraten nadert, als het om ruimtebeslag voor maatschappelijke functies gaat, grenzen. Welke grenzen is overigens niet echt duidelijk. In het POL zijn rode contouren getrokken rond de dorpen, waarbinnen de woningbouw moet plaatsvinden. Deze contouren zijn inmiddels iets versoepeld. De gemeente Margraten kan overigens voor wat de woningbouw betreft voorlopig vooruit.

Dit in principe ruimhartiger beleid laat onverlet dat ook in de dorpen van de gemeente Margraten sprake zal moeten zijn van een intensivering van het ruimtegebruik. Daar is op zichzelf niets mis mee, want er lijken daartoe aardig wat mogelijkheden voorhanden, maar het vormgeven daarbij aan een goede 'dorpse' structuur vraagt erom dat reeds in een heel vroegtijdig stadium wordt geanticipeerd op zaken die later – soms zelfs pas veel later – aan de orde zullen komen. Regeren is hier letterlijk vooruitzien, en dat betekent dat feitelijk permanent aandacht moet worden gegeven aan het creëren en behouden van ruimte in de bebouwde kom voor het mogelijk maken van maatschappelijke functies die daar een plaats behoeven. Voorzieningen voor zorg voor ouderen en huisartsenpraktijken vragen in dat verband nadrukkelijk de aandacht.

Vermeld dient te worden de ontwikkelingen die gaande zijn in de kern Margraten. Momenteel ontwikkelt Margraten plannen voor de herontwikkeling van het Amerikaplein in de kern Margraten. De aanpak van de inrichting van het centrumplein moet worden gezien als een investering in kwaliteit voor de hele gemeente. Daarnaast worden plannen ontwikkeld voor het realiseren van een multifunctionele accommodatie eveneens in de kern Margraten.

Tenslotte zijn er de ontwikkelingen voor het realiseren van dorpsontwikkelingsplannen en landschapsontwikkelingsplannen. Deze plannen dienen voor de toekomst de leefbaarheid van kernen en het behoud van de landschappen te garanderen.

Eijsden

Eijsden is een plattelandsgemeente met de kernen Eijsden, Gronsveld, Mesch, Oost-Maerland en Rijckholt, ontstaan op 1 januari 1982 uit een samengaan van de gemeenten Eijsden en Gronsveld. Op 1 januari 2009 telt de gemeente Eijsden 11.412 inwoners. Voorzien is een afname van de bevolking met jaarlijks 0,5% gemiddeld over de periode 2007-2035.

Eijsden kent 654 ondernemingen (in 2007) te samen goed voor bijna 3300 personen (full-time en part-time) werkgelegenheid. Van de werkenden in Eijsden is het grootste deel afkomstig uit de gemeente Eijsden (ruim 57%), uit Maastricht is dat bijna 21%. Vanuit Eijsden gaat 45% werken in Maastricht. De zakelijke dienstverlening is met 137 ondernemers het best vertegenwoordigd in het aantal vestigingen, maar ook de handel (124 ondernemers). De landbouw telt 65 ondernemers (= 10% van het aantal vestigingen). Van de in Eijsden woonachtigen met werk, werkt 70% buiten de gemeente. Eijsden is daarmee een forensengemeente. De gegevens zijn afkomstig uit het rapport 'Eijsden aan het werk 2007' van het E.til.

Het dorpse leven en het verenigingsleven zorgen voor een sociaal klimaat. Anders dan een nieuwbouwwijk, ademt Eijsden een historische sfeer. Dit maakt de gemeente sfeervol. Het cultuurhistorisch erfgoed vindt zijn oorsprong in de lokale gemeenschappen, het katholieke geloof, de adel en de fruitteelt. Deel van het erfgoed zijn de vele evenementen, de tradities, maar bijvoorbeeld ook de harmonieën en schutterijen.

De kerkelijke gebouwen, de kastelen, de watermolens en de vuursteenmijn maken het cultuurhistorisch erfgoed voor iedereen tastbaar aanwezig.

De gemeente Eijsden ligt aan de Maas, staat in contact met het Heuvelland en ligt tussen de steden Maastricht en Luik. Eijsden ligt centraal in de Euregio. Zowel de bereikbaarheid als de ontsluiting van de gemeente zijn goed, zeker voor een landelijke gemeente. Eijsden heeft drie aansluitingen op de snelweg (A2). Vier keer per uur rijdt een bus richting Maastricht, twee keer per uur naar Visé. Voor verdergaande reizen zijn Maastricht Aachen Airport, vliegveld Bierset en de TGV dichtbij gelegen.

Ruimteclaims voor woningbouw en bedrijvigheid zijn strijdig met de behoefte aan een ruim en groen platteland. De gemeente heeft geen eigen grondpositie en kan zodoende alleen met haar bevoegdheden voor de ruimtelijke planvorming sturing geven aan de ruimtelijke inrichting.

In de omgeving neemt Eijsden een overgangspositie in. Daarom heeft Eijsden van alles wat. Eijsden is authentiek en modern. Eijsden is Nederlands met Franse invloeden en grenst aan Vlaanderen en aan Wallonië. Eijsden heeft een dorpse sfeer en biedt stedelijke mogelijkheden qua werk, winkels en uitgaansgelegenheden door haar ligging tussen Maastricht en Luik en de goede verkeersontsluiting. Maastricht is de centrumgemeente voor Eijsden.

In de gemeente Eijsden gaat het landschap over van het Maasdal in het Heuvelland. Zij trekt net als de gemeenten in het Heuvelland toeristen aan die op zoek zijn naar ontspanning en cultuurhistorie buiten de stad. Eijsden maakt onderdeel uit van het bedrijvige Maasdal. In het Maasdal is werkgelegenheid en industrie en bewegen zich dagelijks grote verkeersstromen tussen noord en zuid. Bedrijven produceren in deze regio, mensen werken en trainen, auto's en vrachtwagens vervoeren.

Tegelijkertijd maakt Eijsden onderdeel uit van een plattelandsgebied, dat loopt in de oost-west-richting. Dit gebied is groen, heeft ruimte en kent talloze kernen en kastelen. Elke kern heeft een eigen sociale gemeenschap. In dit gebied speelt het katholieke geloof een

belangrijke rol. Inwoners zijn georganiseerd in velerlei verenigingen met elk hun eigen kleuren, wapens en tradities. Zeker ten oosten van Eijsden gaan veel toeristen op zoek naar rust en activiteit in de natuur en naar bruisende cultuurhistorie.

Gronsveld

Eijsden zet in op het behouden en versterken van haar eigen unieke karakter. Zij stelt zich tot doel om haar sterke punten optimaal tot bloei te laten komen voor de gehele regio en voor de eigen gemeenschap. Eijsden zet zich in voor het behoud van haar actieve gemeenschap en wil haar cultuurhistorisch erfgoed nog meer leven inblazen.

De sociale verbanden tussen de inwoners dragen bij aan de leefbaarheid en de zorg in de buurt. Het plattelandskarakter blijft behouden, inclusief de ruimte en de rust. Het groen dient versterkt te worden, mede door de ontwikkeling van natuur en door het oorspronkelijke hoogstamfruit terug te brengen in het landschap.

Juist vanuit een sterke eigen identiteit kan Eijsden een zinvolle bijdrage leveren aan Maastricht en de regio. De gemeente biedt een aantrekkelijke woonomgeving met een historische en kleinschalige sfeer. Met deze strategie speelt de gemeente Eijsden ook in op de mogelijkheden die een senioreneconomie biedt. Andere partijen in de regio specialiseren zich op werkgelegenheid. De gemeente Eijsden is bereid mee te werken aan het scheppen van de juiste condities voor de economische ontwikkeling in de regio. Zo heeft tussen Eijsden en Maastricht een grenscorrectie plaatsgevonden voor de ontwikkeling van een bedrijventerrein en is in de gemeente ruimte gereserveerd voor een regionaal bedrijventerrein (Panneslager), bij krapte op de markt. Ook de ontwikkeling van Poelveld is tekenend voor de positieve rol die Eijsden speelt voor woningzoekenden in de regio.

Eijsden maakt dus duidelijke keuzes. Eijsden kiest voor leefbaarheid, voor extensief toerisme en Eijsden kiest er voor om een forensengemeente te blijven. Als voorwaarden hiervoor stelt de gemeente zich tot doel haar dienstverlening verder te professionaliseren en het beheer van de openbare ruimte op een adequaat niveau te houden. Daarom zijn de volgende vijf speerpunten van nu tot 2025 benoemd: leefbaarheid, forensengemeente, recreatie & toerisme, dienstverlening en natuur & landschap

Hoofdstuk 3 De nieuwe gemeente

3.1 Uitdagingen en vraagpunten voor de nieuwe gemeente

De passages in deze paragraaf zijn afkomstig uit het rapport "Van samenwerken naar samengaan" van het Bureau Van Naem & Partners.

3.1.1. Het belang van identiteit en speerpunten

Zoals blijkt uit de criteria van het Rijk zijn niet alleen de huidige identiteiten en speerpunten van belang voor beoordeling en toetsing van een voornemen tot fusie. Belangrijk is juist ook in beeld te hebben wat het resultaat van een fusie is; hoe ziet de nieuwe gemeente er uit en wat heeft zij te bieden voor inwoners, bedrijven en instellingen, wat is de positie en betekenis voor de regio en voor (bestuurlijke) partners? Daarom beschrijft dit hoofdstuk de mogelijke contouren van de gemeente die uit een fusie van Eijsden en Margraten zou ontstaan. Overigens is dit niet alleen belangrijk voor toetsing door het Rijk, aan de hand van contouren kunnen juist ook de inwoners zich een beeld vormen van de mogelijke toekomst en wat dat voor hen kan betekenen.

3.1.2. Fysieke contouren

Margraten en Eijsden maken deel uit van het Limburgse Heuvelland en het Maasdal, en worden aan de westkant begrensd door de Maas en aan de zuidkant door de grens met België. Het is een zeer geliefd gebied om in te wonen en zeer aantrekkelijk om in te recreëren. De opbouw van het Heuvelland wordt sterk bepaald door het reliëf ontstaan door opstuwing van een zeebodem in de Krijtperiode. Deze opstuwing werd veroorzaakt door bewegingen in de aardkost en resulteert in de aanwezigheid van veel kalk of mergel in de bodem. De oorspronkelijke toestand, na het droogvallen van de zeebodem, was een soort kalkhoudende hoogvlakte. Vervolgens zijn door een erosieproces de dalen gevormd. Zuid-Limburg is dus eigenlijk een dalenlandschap inclusief het dal van de Maas.

Nergens anders is een dergelijk golvend landschap als hier, waar beboste heuvels, glooiende akkers en diepe beekdalen elkaar in een kleurrijk ritme afwisselen. Door de bijzondere geomorfologische omstandigheden komen er planten en dieren voor waarvan sommige soorten uniek zijn voor Nederland: franjegentiaan, schubvaren, verschillende soorten zeldzame orchideeën en met uitsterven bedreigde dieren als de das en de Europese hamster, beter bekend als korenwolf. Kenmerkend voor het Heuvelland zijn onder meer plateaus met grote open ruimten, holle wegen, bosjes en vochtige graslanden. Aan de oostkant van het gebied van de beide gemeenten loopt het Heuvelland door tot aan de oude keizerstad Aken.

Het reliëf en de afwisseling van percelen met een verschillend grondgebruik - akkers, boomgaarden, weiden en bos - bepalen de sfeer van het gebied. Dit landschap waarderen de inwoners, de inwoners uit omliggende gemeenten, sporters, ouderen en de toeristen zeer. Het bewaren en ontwikkelen van de kwaliteiten van het landschap vragen veel aandacht vanwege de kwetsbaarheid, en omdat de druk vanuit andere ontwikkelingen groot is.

De westzijde van het gebied van Eijsden en Margraten ligt in het Maasdal. Deze wordt voor een deel bebost, afgewisseld met laagstamboomgaarden en bebouwing voor wonen, recreëren en ondernemen. Aan de noordwest kant van de twee gemeenten is de stad Maastricht markant aanwezig.

Door haar unieke ligging die Heuvelland en Maasdal en daarmee heuvellandschap en water verbindt, heeft het gebied van Eijsden en Margraten een sterke toeristisch-recreatieve functie. Bovendien wordt de handhaving van groene en open gebieden en van het dorpskarakter voorgestaan. Dit betekent dus duidelijke grenzen aan de groei van de huidige gemeenten, ook als nieuwe gemeente. Het vormt dan ook een uitdaging om alleen te groeien waar dat kan en niet ten koste van de kwaliteit van de omgeving, teneinde het groene en duurzame karakter van de nieuwe gemeente te behouden en verder vorm te geven.

Veel kernen

De gemeenten omvatten 14 historische kernen. Eijsden en Margraten hebben een kernenstructuur die behouden moet worden. Een uitgangspunt is dat voorzieningen voor alle burgers goed te bereiken zijn en daarvoor goed verspreid zijn. Dit moet wel betaalbaar blijven. De oplossing van specifieke problemen ligt in kerngericht werken.

De kernen vormen gezamenlijk een eenheid, gebaseerd op een rooms-katholieke achtergrond, waarin samenhang en betrokkenheid tot uitdrukking komen in onder andere verenigingen, mantelzorg en vrijwilligerswerk. De kernen kennen veel verenigingen en instellingen met een hoge organisatiegraad. De gemeenschappelijke cultuur is overwegend traditioneel, agrarisch en gericht op de centrumstad Maastricht. Iedere kern heeft binnen deze gemeenschappelijke identiteit veel kenmerken gebaseerd op eigenheid van historie en cultuur.

Ten slotte is er een groot aantal rijks- en gemeentelijke monumenten zoals kastelen, (water)molens, kenmerkende boerderijen, vakwerkhuisen en cultuurhistorisch waardevolle groenstructuren. Behoud van aanwezige culturele waarden en monumenten onderstreept de eigen identiteit.

Herkenrade

3.1.3. Inwoners, bedrijven, instellingen en verenigingen voorop

Op basis van de identiteit, de behoefte om de identiteit nadrukkelijk te onderstrepen en om de ontwikkelingen waarvoor gemeenten (inter)nationaal worden gesteld aan te kunnen, kennen Margraten en Eijsden vier speerpunten van beleid. Op hoofdlijnen zijn deze speerpunten alle vier even belangrijk. Op onderdelen van de speerpunten worden nog prioriteiten gesteld. De gemeenten zijn net als vele andere gemeenten niet in staat alles tegelijkertijd te doen. De prioriteiten worden door de bestuursorganen bepaald.

Alle speerpunten hebben als kenmerk en kwaliteit dat de belangen van inwoners, bedrijven, instellingen en verenigingen voorop worden gesteld.

De volgende vier speerpunten worden onderscheiden.

1. De gemeenten hebben een hoge kwaliteit van leven. Dit is een brede aanduiding waaronder vele initiatieven en activiteiten zijn begrepen die ook weer verband houden met de andere speerpunten.
2. De gemeenten kenmerken zich als forensengemeenten. Dit klinkt in eerste instantie mogelijk negatief, maar het is een aanduiding waarmee aan wordt gegeven dat de gemeenten specifieke kwaliteiten hebben en ontwikkelen op het gebied van wonen, mobiliteit, voorzieningen en dat naar vermogen en mogelijkheden wordt meegewerkt aan regionaal economische ontwikkeling. De werkgelegenheid in beide gemeenten is daarbij niet te verwaarlozen met een omvang van bijna 7.000 fte.
3. De verdergaande ontwikkeling van toerisme en recreatie. De gemeenten zijn in de unieke omstandigheid dat zij heuvelland en water met elkaar verbinden. Dit vormt een aantrekkelijke propositie voor vele vormen van toerisme en recreatie. Dit unieke aanbod is ook van grote betekenis voor de bezoekers en inwoners van de stad Maastricht. Daarnaast heeft de gemeente met het American War Cemetery te Margraten een speerpunt van een uitzonderlijke allure met binding van een internationaal publiek. Dit is van belang voor de positie van gemeenten en regio.
4. Het feit dat de gemeenten inwoners, bedrijven, instellingen en verenigingen vooropstellen, betekent dat dienstverlening en bedrijfsvoering het vierde speerpunt vormen. Eigenlijk zijn dienstverlening en bedrijfsvoering een 'conditio sine qua non' om de belangen van alle betrokkenen inderdaad voorop te stellen.

De speerpunten en de ontwikkeling daarvan worden hierna verder toegelicht.

3.1.4 Kwaliteit van leven

De leefomgeving

Er wordt geïnvesteerd in een plezierige leefomgeving met de volgende kenmerken: veilig, schoon, groen en duurzaam. De inwoners kunnen in hun woonomgeving op een prettige manier leven en zich er thuis voelen. Dit vraagt onder meer om een integrale kerngerichte benadering, een integraal veiligheidsbeleid, preventie en handhaving, en een visie op de verhouding tussen steen en groen, waarin ook de eigen verantwoordelijkheid van de inwoners meetelt.

Naast het ontwikkelen van beleid voor de gehele gemeente en het treffen van voorzieningen in de kernen, is er veel aandacht voor de kwaliteit van de leefomgeving in de kernen en rondom bedrijfs- en recreatieterreinen. Deze fysieke leefomgeving is een van de pijlers die de kwaliteit van leven bepaalt.

Het behoud van hoogwaardige kwaliteit van de leefomgeving is niet alleen de zorg van de overheid. De gebruikers van deze omgeving zijn ook zelf verantwoordelijk voor het op peil houden van de kwaliteit. Leefbaarheid gaat gepaard met sociale betrokkenheid bij alles wat er in de directe omgeving plaatsvindt.

Samen met de inwoners, instellingen, bedrijven en bewoners (verenigd in organisaties zoals ondernemersverenigingen en sport- en muziekverenigingen) kan het beleid interactief tot stand komen en worden uitgevoerd. Door de betrokkenheid te stimuleren, blijft het verantwoordelijkheidsgevoel groot.

De economie

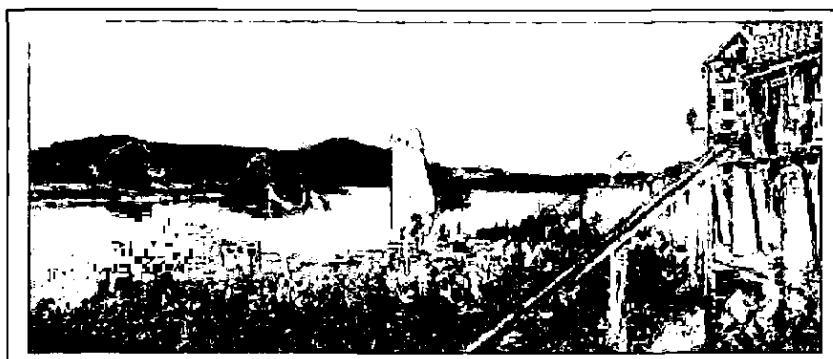
De economie is een belangrijke factor voor de welvaart en daarmee ook voor het welzijn van de inwoners, en is ook van belang voor de welvaart van de gemeente als geheel. Voor de werkgelegenheid is de blik voor een aanzienlijk deel over de gemeentegrenzen heen gericht. De economische activiteit binnen de gemeentegrenzen is naar verhouding bescheiden in omvang, maar daarmee niet onbelangrijk.

De lokale economie is behalve voor de ondernemers zelf, ook belangrijk voor de leefbaarheid in de dorpen. Ondernemingen ondersteunen bijvoorbeeld culturele- en sportmanifestaties, en zorgen ervoor dat ten minste de primaire levensbehoeften in de kernen zelf kunnen worden gekocht.

De agrarische ondernemingen zijn belangrijk voor het in stand houden en ontwikkelen van de hoge natuurlijke en landschappelijke waarde van het gebied. Agrarisch natuurbeheer is daarbij essentieel. De toeristisch-recreatieve economie biedt de gemeente ontwikkelingskansen die ook nauw samenhangen met de ontwikkelingen binnen Stad en Heuvelland.

Bedrijventerreinen

Grootschalige bedrijventerreinen en detailhandel c.a. zijn in Maastricht, Sittard-Geleen, Heerlen, en in Aken en Luik gevestigd. Bedrijventerreinen en detailhandel worden beperkt uitgebreid. Op de beperking geldt één uitzondering en dat betreft de ontwikkeling van het bedrijventerrein Panneslager in Eijsden. Dit terrein wordt, wanneer er voldoende vraag is, ontwikkeld voor vestiging van bedrijven van binnen en buiten de regio. Bedrijven die zich in de gemeente willen herhuisvesten zijn, zolang de ontwikkeling van Panneslager niet aan de orde is, aangewezen op herschikking; mogelijk in combinatie met revitalisering, op de bestaande terreinen.

Eijsden

Detailhandel

Evenals bij de bedrijventerreinen is de detailhandel in belangrijke mate gevestigd in de diverse centrumsteden in Limburg en in het buitenland. De primair verzorgende detailhandel wordt in de grootste kernen geconcentreerd in de centra. Centralisatie biedt de meeste garantie voor een levensvatbare detailhandel. Behalve de detailhandel zelf komt dit ook de leefbaarheid en levendigheid van de dorpscentra ten goede. De gemeente zet zich dus in voor een levensvatbare winkelstructuur die is afgestemd op het karakter van de kernen. Perifere detailhandel wordt alleen in uitzonderlijke situaties en wanneer de locaties zich daar uitstekend voor lenen toegestaan. Parkeergelegenheid in de dorpen mag geen belemmering voor de detailhandel opleveren.

Agrarische sector

De agrarische sector is belangrijk. Dit niet zozeer vanwege het economische volume van de sector, maar wel vanwege de bijdragen voor natuur en landschap. En daarmee is de agrarische sector ook weer van belang voor toerisme en recreatie. De agrarische sector moet worden behouden en versterkt. Dit is een vraagstuk op Europese schaal. Een balans tussen schaalvergroting ten behoeve van de levensvatbaarheid op de Europese markt en een aantrekkelijk landschap, evenals een balans tussen de Europese markt en de regionale markt (landschapsrecreatie en streekproducten) zijn van belang.

Werkgelegenheid en regionale samenhang

Welvaart en het welzijn van de inwoners zijn met dit economische profiel voor een belangrijk deel afhankelijk van de economische activiteiten in de regio. Margraten en Eijsden stralen voor de economische ontwikkeling van de regio een positieve houding uit en zijn onder meer bereid mede te investeren in de economische profilering. Het initiatief tot verdergaande economische ontwikkeling - met uitzondering van de ontwikkelingen op het gebied van de agrarische sector en toerisme en recreatie - wordt grotendeels overgelaten aan andere gemeenten.

Welzijn, onderwijs, cultuur en sport

De inwoners vormen een gemeenschap waarbij het sociale leven zich in het bijzonder aan de eigen kern hecht. Iedere kern heeft daarbij eigen kenmerken en kwaliteiten. Er wordt alles aan gedaan om de specifieke eigenschappen van de kernen te bewaren en te verstevigen. De inwoners zijn niet alleen verantwoordelijk voor hun persoonlijke situatie, maar ook voor mensen in hun omgeving. Dit gemeenschapsgevoel blijft men bevorderen. Dit komt tot uiting in stimulering van verenigingen op allerlei gebied en van vrijwilligerswerk. De overheid heeft daarin voornamelijk een ondersteunende rol. Het gemeenschapsgevoel komt vooral bij de inwoners en verenigingen zelf vandaan.

Het jeugdbeleid is afgestemd op jeugd en jongeren vanuit de opvatting dat jongeren moeten leren verantwoordelijkheid te dragen voor zichzelf en hun omgeving. Dit vormt een natuurlijk onderdeel van alle activiteiten waar jongeren bij betrokken zijn. Jongeren nemen en ontwikkelen daarbij ook zelf initiatieven. Jeugdparticipatie is niet alleen politiek georiënteerd, maar ook gericht op het stimuleren van participatie in de samenleving, zoals het verenigings- en vrijwilligerswerk. Daarnaast is het jeugdbeleid gericht op het bieden van voldoende (ontspannings-)activiteiten, gedifferentieerd naar leeftijd.

Voor het onderwijs wordt ervoor gekozen om, naast de verantwoordelijkheid van de scholen voor het overdragen van kennis, aanvullende voorzieningen te ontwikkelen die bijdragen aan de maatschappelijke ontwikkeling en vorming van de leerlingen. Daarbij behoort het vroegtijdig signaleren van knelpunten, zoals leerachterstanden en probleemsituaties in de huiselijke omgeving, en de inzet van zorgnetwerken.

Er moeten voldoende kinderopvangvoorzieningen zijn zoals peuterspeelzalen, kinderdagverblijven en buitenschoolse opvang. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van verschillende aanbieders van deze voorzieningen. Het is belangrijk dat scholen en kinderopvangvoorzieningen goed gehuisvest zijn, zowel kwantitatief en kwalitatief als wat betreft de spreiding over de gemeenten.

Golfbaan Cadier en Keer

Zwembad "De Treffer" in Eijsden

Cultuur wordt met een 'kleine c' geschreven maar met een 'grote C' beleefd. Voor de ontplooiing van cultuur schept de gemeente mogelijkheden voor een goed cultuurklimaat. De overheid ondersteunt lokale culturele activiteiten en initiatieven die passen binnen het karakter van de dorpen. Er wordt voor een voldoende aantal kunstzinnige uitvoeringen en uitbeeldingen gezorgd. Daarbij krijgt de cultuurhistorie in de verschillende dorpen volop aandacht.

Sport draagt bij aan ontspanning, teamgeest en gezondheid van jong en oud. Sport levert ook een belangrijke bijdrage aan het gemeenschapsgevoel in de kernen. Het beleid is daarom gericht op een goede verdeling van de sportaccommodaties en –voorzieningen over de vele kernen. Met een goede verdeling wordt er sprake van een duurzaam financieel draagvlak voor de voorzieningen. Er wordt aangesloten bij landelijke en regionale initiatieven voor programma's voor bewegen en sporten door oud en jong.

Sociale voorzieningen, maatschappelijke dienstverlening en Volksgezondheid

In Nederland gaan wij ervan uit dat iedereen persoonlijk verantwoordelijk is voor de eigen gezondheid en ontwikkeling. Maar als inwoners niet (volledig) op eigen kracht volwaardig deel kunnen uitmaken van onze samenleving, ondersteunen de overheid en de gemeenschap hen ruimhartig. Of dit nu ouderen, jongeren, gehandicapten of minderheden zijn, iedereen moet volwaardig deel kunnen uitmaken van deze samenleving.

De nieuwe gemeente ontwikkelt beleid om inwoners te motiveren hun verantwoordelijkheid te blijven nemen, zowel in de professionele zorgverlening als in de hulpverlening op vrijwillige basis.

Belangrijke aandachtspunten zijn: het voorzieningenniveau afstemmen (ook qua inhoud en bereikbaarheid) op de demografische ontwikkelingen, het vergroten van kansen voor een ieder op de arbeidsmarkt, aandacht en zorg voor 'langdurige minima', het op peil houden van voorzieningen in het kader van de Wmo en voldoende aandacht voor psychosociale problematiek.

Ook ligt er een taak in de preventieve sfeer. Door middel van het lokale gezondheidsbeleid wordt ingespeeld op ontwikkelingen die van invloed zijn op de volksgezondheid. Ook worden speerpunten benoemd om de gezondheid van de inwoners te helpen verbeteren. Speerpunten zijn onder meer het verslavings- en alcoholmatigingsbeleid.

Voorzieningen

Gebouwen met een openbare functie zoals scholen, kinderopvang, ouderenzorg, een zwembad, gemeenschapshuizen, verenigingsgebouwen, multifunctionele centra, bibliotheken en sportaccommodaties hebben een belangrijke functie als ontmoetingsplaats voor de inwoners. Daarbij is het van belang dat deze voorzieningen voor alle burgers goed te bereiken zijn, dan wel goed verspreid zijn.

Het is noodzakelijk dat er voldoende eerstelijnsvoorzieningen zijn, zoals huisartsen, tandartsen en maatschappelijk werk. Hoewel de gemeenten geen eigen bevoegdheden hiervoor hebben, spannen zij zich in om deze voorzieningen op meerdere plaatsen te behouden. Dit geldt overigens ook voor algemeen sociaaleconomische voorzieningen in de dorpen, zoals een bankfiliaal, een postagentschap en een gemeenteloket.

3.1.5 Forensengemeente

Belangrijke aspecten van het zijn van forensengemeenten zijn: wonen, mobiliteit en regionale oriëntatie.

Wonen

Eijsden en Margraten sturen op ontwikkelingen, zoals de druk op de woningmarkt, de demografische ontwikkelingen en de daarmee samenhangende veranderende vraag van de woonconsument. Daarbij gaat het vooral om het behouden en versterken van de woonkwaliteiten, het bieden van kansen aan doelgroepen zoals jongeren en ouderen, het voldoende, kwalitatief en betaalbaar bouwen, het bieden van kwalitatief hoogwaardige woonmilieus en een goede verdeling van huur- en koopwoningen.

De nieuwe gemeente is beperkt in de groeimogelijkheden. Deze worden behalve in het uitleggegebied Poelveld in Eijsden (totaal 650 woningen) en de uitbreidingslocaties van Margraten alleen gevonden binnen of aansluitend aan de contouren van de dorpen (inbreidingslocaties). De bekende woningbouwplannen zijn nagenoeg allemaal al goedgekeurd. Na de realisatie van de thans bekende plannen wordt om aantasting van het kostbare landschap te vermijden, alleen onder strikte kwalitatieve condities buiten de contouren gebouwd.

Poelveld

Daarmee wordt ingespeeld op de wensen van de woonconsumenten. De te verwachten toename van de zorgvraag wordt opgepakt bij de noodzakelijke vernieuwing en uitbreiding van ouderenhuisvesting en door middel van levensloopbestendig bouwen.

Het behouden of krijgen van een evenwichtige bevolkingssamenstelling en daarmee het behoud van voorzieningen, is gelet op de demografische ontwikkeling geen sinecure. Hiervoor gaat de overheid de (ver)nieuwbouw door de markt sturen. Margraten en Eijsden spannen zich daarbij ook in om jongeren en jonge gezinnen aan zich te blijven binden. Als overheid is men vooral regisseur van de woningvoorraad en -bouw. De sturing vindt plaats door het verbinden van voorwaarden aan planontwikkeling en het bereikbaar houden van de woningvoorraad voor de doelgroepen van beleid.

Verkeer

De inwoners zijn voor een groot deel van hun werkgelegenheid en voor zorg, onderwijs en grootschaligere culturele activiteiten aangewezen op de verschillende centrumsteden, Maastricht voorop. Dit brengt een grote mate van (verkeers)mobilititeit met zich mee. Deze mobiliteit wordt niet tegengegaan maar er zal wel richting gegeven worden aan de vorm van de mobiliteit en de verkeersveiligheid, en de bereikbaarheid zal worden gereguleerd en gestuurd. De verdergaande ontwikkelingen van toerisme en recreatie en van de landbouw brengen ook een intensief gebruik van alle vormen van (verkeers)infrastructuur met zich mee. Bij het richting geven aan de ontwikkeling van de mobiliteit worden er maatregelen getroffen en investeringen gedaan om zowel het autoverkeer als andere vormen van vervoer te reguleren en op elkaar af te stemmen. Ondanks dit uitgangspunt blijft er druk op het wegennet bestaan.

De nieuwe gemeente bevordert de verdere aanleg van fietspaden, fietsvoorzieningen en voetgangersroutes. Ingezet wordt op een volledig en veilig fietsnetwerk tussen de dorpen en aansluiting op het regionale en internationale netwerk.

Voor de inwoners, bedrijven en instellingen zijn veilige bereikbaarheid en ontsluiting essentieel. Van belang is de aanwezigheid van een goed (openbaar-)vervoerssysteem, dat voor iedere inwoner van de dorpen op redelijke loopafstand te bereiken is. Voor een veilige verkeersafwikkeling is kwaliteit van wegen noodzakelijk. Eijsden en Margraten zorgen voor (de handhaving van) een verantwoord kwaliteitsniveau van de wegen. Er wordt een structuur van ontsluitingswegen aangewezen. Ook de aanwezigheid van een spoorverbinding/station wordt onderstreept als voorziening in het kader van de bereikbaarheid.

In nagenoeg alle kernen is een '30 kilometer gebied' aangelegd. Alle verkeersmaatregelen moeten passen in de regionale regeling 'Duurzaam Veilig'. Er wordt een gebiedsgericht parkeerbeleid gehanteerd, met als doel het creëren van voldoende parkeerruimte en het terugdringen van parkeeroverlast.

Rijckholt

3.1.6. Toerisme en recreatie

Ontwikkeling toerisme en recreatie

Op het gebied van toerisme en recreatie is er een groot potentieel. Dit wordt tot nu toe ten dele benut. Het gebied kent een voor toerisme en recreatie unieke combinatie door de verbinding van het Heuvelland aan het waterrijke gebied van de Maas; van Haspengouw tot Heuvelland. Deze verbinding wordt verder ontwikkeld ook ten behoeve van de toeristen en recreanten in andere gemeenten in het Heuvelland en in Maastricht. Het aantal overnachtingen bedraagt in 2008 naar verwachting 240.000. Margraten en Eijsden willen de toeristisch-recreatieve ondernemers in de gelegenheid stellen dit aantal uit te breiden. Deze toeneming vindt plaats binnen de thans bestaande contouren. Er is sprake van een stimulerend beleid, door het scheppen van ruimtelijke mogelijkheden in combinatie met functionele voorwaarden.

Op het gebied van toerisme en recreatie is samenwerking noodzakelijk. Ditzelfde geldt ook voor de omliggende gemeenten. Er wordt geïnvesteerd in deze toeristisch-recreatieve samenwerking door zowel bestuurlijke als ambtelijke kwaliteiten te ontplooiën en in te brengen. Er wordt naar gestreefd dat samen met andere gemeenten complementaire toeristisch-recreatieve producten worden ontwikkeld zodat bij elkaar een kwalitatief hoogwaardig totaalpakket wordt geboden. Daar waar toeristisch-recreatieve producten elkaar overlappen, wordt voor afstemming gezorgd zodat geen grote overcapaciteiten ontstaan. Het Maasdal wordt verbonden met het Mergelland. Deze verbinding is in 2020 ook internationaal bekend.

De beide gemeenteraden hebben inmiddels de 1^e gezamenlijke Toeristisch-recreatieve nota Eijsden - Margraten 2008-2013 "Van Maas tot Mergel, grenzeloos genieten" vastgesteld.

Natuur en landschap

De natuurwaarden hebben een belangrijke toeristische en recreatieve functie en worden gekoesterd. Eijsden en Margraten zetten zich in, gerelateerd aan de toeristisch-recreatieve ontwikkelingen, om de structuur van natuur en landschap te behouden en te ontwikkelen en gaan 'verrommeling' tegen. Natuur en landschap zijn immers de belangrijkste dragers van de nieuwe gemeente, hetgeen o.a. blijkt uit de gezamenlijke aanpak van het bestemmingsplan buitengebied, de ontwikkeling van landschapsonwikkelingsplannen en dorpsontwikkelingsplannen. Daarnaast wordt de al ingetekende groenstructuur gecreëerd, die een ecologische verbinding tussen gebieden vormt. Hierdoor komt samenhang tussen groen, water en steen tot stand.

3.1.7 Dienstverlening en bedrijfsvoering

Dienstverlening

De nieuwe gemeente stelt een optimale, laagdrempelige dienstverlening aan inwoners, bedrijven, instellingen en verenigingen voorop. Integrale dienstverlening, uiteindelijk als eerste overheid, is uitgangspunt, ondersteund door goede (digitale) faciliteiten en instrumenten. Er wordt ingezet op basisvoorzieningen per kern. Welke voorzieningen dat zijn is maatwerk. Het is echter onmogelijk in alle kernen alle voorzieningen te handhaven/realiseren. De loketfunctie (zowel gemeentehuis als gemeentewerf) is afgestemd op de wensen van de gebruikers. Daarbij staan duidelijkheid, ruime openingstijden, bereikbaarheid en één loket voorop. Daarnaast ontwikkelt men nieuwe mogelijkheden op het gebied van de dienstverlening, zoals het digitale loket. Regelmatig wordt onderzoek gedaan naar de vraag of de dienstverlening en de informatievoorziening voldoen aan de wensen van de inwoners, bedrijven, instellingen en verenigingen.

Eijsden

De overheid draagt zorg voor een zo veilig mogelijke omgeving voor haar burgers. Zowel op het gebied van sociale veiligheid, criminaliteit en vandalisme in de directe leefomgeving, als op grotere (regionale) schaal. Ervaringen in Nederland tonen aan dat een integrale aanpak van veiligheid noodzakelijk is. Dit onderwerp vraagt een daadkrachtige aanpak en integratie van gemeentelijke beleidsprocessen. Eijsden en Margraten investeren in een slagvaardige organisatie, gericht op het voorkomen van vandalisme en criminaliteit, het beheersen van calamiteiten en het behouden c.q. vergroten van een groot gevoel van sociale veiligheid.

Margraten en Eijsden werken vraaggericht, laagdrempelig, klantvriendelijk en integer. Vanuit dit klimaat werken zij eraan om deelname van inwoners, bedrijven, instellingen en verenigingen, per dorp georganiseerd, bij het besturen van de gemeenten te bevorderen. Dit vraagt dat zij naast beleidsmaker ook als beleidsregisseur op nieuwe ontwikkelingen inspelen. De ontwikkeling van de bestuursstructuur, de ambtelijke organisatie en de informatie- en communicatievoorzieningen stimuleren deze rolopvatting.

Relaties met het bestuur

Het bestuur is er voor de inwoners, bedrijven, instellingen en verenigingen. Maar zij hebben allen ook een eigen verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van de gemeente. Bedrijven, inwoners en verenigingen zijn niet alleen consument van het openbaar bestuur, maar leveren een actieve bijdrage aan de te maken beleidskeuzen en de uitvoering daarvan. In dat verband wordt een visie ontwikkeld op burgerparticipatie bij de besluitvorming over specifieke zaken die de kernen betreffen.

Beide gemeenten kenmerken zich nu met hoge opkomstcijfers bij (gemeenteraads) verkiezingen en korte lijnen tussen burgers en bestuur. De afstand tussen burgers en bestuur wordt weliswaar groter, maar niet van dien aard dat dit ten koste zou gaan van die relatie. De nieuwe bestuurders dienen net als nu herkenbaar, aanspreekbaar en benaderbaar te zijn zodat die relatie in stand blijft. Dan blijven o.a. ook de opkomstcijfers bij verkiezingen hoog, als teken van betrokkenheid.

In de afstemming en samenwerking in de regio is de grondhouding 'lokaal doen wat lokaal kan en regionaal doen wat regionaal moet'. Regionale samenwerking is zeker aan de orde als deze aantoonbaar toegevoegde waarde heeft op het gebied van beleidsbeïnvloeding van andere overheden, effectievere en efficiëntere uitvoering van gemeentelijke taken en het oplossen van gemeentegrensoverstijgende vraagstukken.

De nieuwe gemeente is gelet op haar identiteit en de daarmee samenhangende speerpunten een beperkte speler in de regio. Daar waar de nieuwe gemeente een duidelijke opgave voor de regio heeft, zal zij een krachtige speler in de regio zijn. Dit vertaalt zich in een kwantitatieve en kwalitatieve afvaardiging in regionale overleggen. Er zal een constructieve bijdrage worden geleverd aan ontwikkelingen en het tegengaan van ongewenste ontwikkelingen. Juist bij (lands)grensoverschrijdende vraagstukken of problemen is samenhang in de aanpak van groot belang. Eijsden en Margraten kiezen dan ook voor een actieve en open rol naar de (buitenlandse) buurgemeenten, samenwerkingsverbanden en de provincie.

Organisatie

De beleidsvorming is gebaseerd op een duidelijke visie en een heldere strategie. Een belangrijk uitgangspunt hiervoor is samenhang in beleid en uitvoering voor Eijsden en Margraten. Integraal afwegen, prioriteiten stellen en integraal werken (samenhang en samenwerking) spelen daarbij een belangrijke rol. De inwoners, bedrijven, verenigingen en instellingen worden in een vroeg stadium betrokken bij de beleidsvoorbereiding.

Een bestuurskrachtige gemeente vraagt ook om een professioneel bestuur en een daarop aansluitende organisatie die zowel kwantitatief als kwalitatief is toegerust om de taken en ambities aan te kunnen. Duidelijk is ook wat de gemeentelijke organisatie zelf doet, wat in samenwerking wordt gedaan en wat zij overlaat aan andere gemeenten en organisaties. De organisatie kan zich aanpassen in gedrag en structuur. Waarom zaken wel kunnen, is net zo belangrijk als waarom zaken niet kunnen.

De cultuur is zowel intern als extern probleemoplossend en vraaggericht waarbij de gestelde doelen en resultaten worden bereikt zonder dat afbreuk wordt gedaan aan efficiency en betrouwbaarheid. Eijsden en Margraten kennen bestuurlijk en organisatorisch korte lijnen, en verantwoordelijkheden zijn duidelijk kenbaar.

De inwoners, bedrijven, instellingen en verenigingen staan voorop. De organisatie is geënt op het dienstverleningsmodel, ook voor andere overheden, is vraaggericht en bereikbaar. Nieuwe ontwikkelingen op het gebied van informatietechnologie worden daarvoor toegepast. De organisatie is ook sterk gericht op de externe omgeving. Dit geldt op verschillende niveaus, zoals buurgemeenten, de regio, de provincie, de rijksoverheid en de Europese Unie.

Het personeel is goed opgeleid, naast specialisten zijn er ook voldoende generalisten. Functies kennen een algemeen karakter en gaan uit van competenties waarbij dienstverlening en service centraal staan. Medewerkers zijn op diverse doelgroepen georiënteerd. Zij zijn gericht op de inwoners, bedrijven, instellingen en verenigingen, op het college van burgemeester en wethouders als opdrachtgever, op de raad als beleidsbepaler en op elkaar in het kader van integraal werken. Interne mobiliteit wordt gestimuleerd en gewaardeerd. De besturingsfilosofie en het nieuwe dienstverleningsconcept worden in goed overleg en onderlinge afstemming tussen bestuur/werkgever en medezeggenschap voorbereid.

Cramignon in Eijsden

3.2 Motieven voor een herindeling gebaseerd op de nota Eijsden en Margraten “Van samenwerken naar samengaan” (bureau Van Naem&Partners)

Als voorbereiding op de keuze zijn de gemeenten bestuurlijk intensief met elkaar in gesprek gegaan waarbij meerdere zaken zijn overwogen en afgewogen.

Maatschappelijke trends en ontwikkelingen

Om te weten hoe noodzakelijk het kiezen voor een vervolgroute is, hebben de gemeenten eerst gekeken naar toekomstige ontwikkelingen in de samenleving en wat deze betekenen voor gemeenten. Het blijkt ook dat maatschappelijke trends en ontwikkelingen ertoe leiden dat gemeenten in de (nabije) toekomst nog beter in staat moeten zijn effectief op te treden. Gemeenten worden (weer) gezien als de eerste overheid wat onder andere gepaard gaat met decentralisatie van Rijkstaken. Tegelijkertijd leiden maatschappelijke trends ertoe dat gemeenten meer taken met minder geld moeten uitvoeren en dat vraagstukken en te hanteren wetgevingen complexer worden. Verder moeten de gemeenten in staat zijn als belangenbehartiger, regisseur of uitvoerder te schakelen tussen een lokale en een regionale schaal.

Regionale ontwikkelingen

Duidelijk zijn ook de regionale ontwikkelingen. De bestuurskrachtmetingen in Midden- en Noord-Limburg kregen een vervolg in vorm van wijzigingen in de bestuurlijke structuur. De gemeenten zien geen reden te veronderstellen dat dit in Zuid-Limburg op termijn niet het geval zal zijn en dat is des te meer reden zelf regisseur te zijn van de eigen toekomst. Met het in handen nemen van de regie kunnen de door de gemeenten gewenste identiteiten en speerpunten in beeld blijven en geborgd worden. Deze worden voor de inwoners, bedrijven, verenigingen en instellingen gerealiseerd langs de door de gemeenten gekozen scenario's. Niet gewenste scenario's blijven buiten beeld.

Margraten en Eijsden hebben deze ontwikkelingen, en de lessen die uit de samenwerking tot nu toe zijn getrokken, overwogen en komen tot de conclusie dat bestuurskracht gewaarborgd moet worden. Daarmee wordt voorzien in de invulling van toekomstige taken en ambities ten dienste van de gemeenschap. Dat heeft de gemeenten ertoe gebracht dat zij voornemens zijn de route te kiezen van ver(der)gaande samenwerking waarbij fusie het einddoel is. Het is vanuit die gedachte vervolgens belangrijk na te gaan en te onderbouwen welke schaal-grootte gewenst is en welke gemeente een geschikte fusiepartner is en waarom wel of niet. Behoud en versterking van identiteiten en speerpunten van de beide gemeenten staat daarbij voorop omdat hierin de belangen van inwoners, bedrijven en instellingen vertegenwoordigd zijn.

Vergelijking

In eerste instantie hebben Eijsden en Margraten hun identiteiten en speerpunten vergeleken. De typering van een duurzame plattelandsgemeente, het dorpse karakter en daarmee samenhangend een nadruk op leefbaarheid, cultuurhistorie en beheer en dienstverlening komen overeen. Dit geldt ook voor de onderwerpen die de beide gemeenten op regionaal niveau belangrijk vinden, inclusief de sterke oriëntatie op Maastricht als centrumgemeente. Deze identiteiten en speerpunten zijn verder in beeld gebracht aan de hand van vier voor beide gemeenten belangrijke thema's: dienstverlening en beheer, kwaliteit van leven (o.a. voorzieningen, welvaart, welzijn, cultuur), het forensisme en toerisme en recreatie.

De afweging zoals die hier aan de orde is, de keuze om zelfstandigheid van de gemeenten op te heffen en te fuseren, moet zorgvuldig worden gemaakt. Bij het maken van een keuze staat de vraag centraal wat de te verwachten effecten zijn voor inwoners, bedrijven, verenigingen en instellingen, voor de politiek en het bestuur, en voor de organisatie. Deze effecten zijn allereerst aan de hand van een theoretisch model beoordeeld. Waar nadelen zijn, bestaan ook maatregelen om deze te compenseren maar bovenal zijn op diverse vlakken voor alle belanghebbenden meerdere voordelen te behalen.

Vormen van fusie

Bij bestudering van fusie is aangegeven dat er twee hoofdvormen voor fuseren zijn. In de eerste plaats een complementaire fusie. Dat wil zeggen dat de beide organisaties in belangrijke mate aanvullend op elkaar zijn; in identiteit, speerpunten en ook de in de organisaties aanwezige capaciteiten, ervaring en deskundigheid. Er ontstaat in dat geval een gemeente met meerdere identiteiten. Een fusie kan ook plaatsvinden op basis van overeenkomsten in identiteit en speerpunten, een zogenaamde overlappende fusie. In dat geval versterken de gemeenten elkaar op vergelijkbare onderwerpen, en zij hebben elkaar versterkende capaciteiten, ervaring en deskundigheid. De overlappende vorm biedt meer mogelijkheden om de bestuurskracht te versterken doordat de organisaties elkaar gemakkelijker herkennen op bepaalde onderwerpen en zij als het ware van nature op dezelfde manier kijken naar onderwerpen. Dit ligt bij een complementaire fusie veel minder voor de hand, bovendien betekent een bredere identiteit dat afwegingen en het stellen van prioriteiten lastiger wordt.

Huize Blankenberg

De gemeenten Eijsden en Margraten kiezen voor een fusie waarbij overeenkomst in identiteiten en speerpunten voorop staat, de overlappende vorm. Omdat daarmee de bestuurskracht het meest versterkt, en bestuurlijke drukte het meest verminderd wordt.

De keuze voor fusie houdt ook in dat ook verder moet worden gekeken dan alleen naar elkaar. Daarom is voor zowel Eijsden als Margraten een andere keuze in beeld gebracht en afgewogen. Voor Eijsden is gekeken naar Maastricht als mogelijke fusiepartner, voor Margraten naar Gulpen-Wittem.

Een samengaan van Eijsden met Maastricht biedt geen interne samenhang vanwege verschillen in identiteit, speerpunten en oriëntatie. Deze combinatie komt ook niet tegemoet aan de verdeling in stad en ommeland; ieder vervult een rol in de regio op basis van eigen, onderscheiden kenmerken. Ook in Limburg wordt gestreefd naar centrumsteden met gelijkwaardige buurgemeenten. Bij de combinatie van Margraten en Gulpen-Wittem is evenmin sprake van interne samenhang. Oorzaak is de oriëntatie in verschillende richtingen; Margraten 'kijkt' naar Maastricht en Gulpen-Wittem in belangrijke mate naar Heerlen. Bovendien ontstaat dan een gemeentelijke omvang (in aantal kernen, spreiding en oppervlak) waarbij beheersbaarheid in het geding komt. Op regionaal niveau gezien betekent dit dat een fusie van Margraten met Gulpen-Wittem inhoudt dat de nieuwe gemeente intern, en dus ook richting buurgemeenten, verschillend is georiënteerd. Een dergelijke fusiegemeente kent geen eenduidige centrumgemeente en er ontstaat 'restproblematiek'.

Afweging partner(s)

De afweging van andere fusiepartners onderstreept de overeenkomsten van Eijsden en Margraten:

- Eijsden en Margraten delen identiteit en speerpunten, alsook hun sterke oriëntatie op Maastricht op sociaal en economisch vlak.
- Samenwerking tussen Eijsden en Margraten is bestaand en vertrouwd en de wil en ambitie om die te intensiveren was al eerder uitgesproken.
- Er zijn fysieke overeenkomsten, onder andere de fruitteelt en het landschap. De traditionele landbouw is beperkt aanwezig, de overige economische sectoren waaronder toerisme en recreatie komen in Eijsden en Margraten grotendeels overeen.
- Fusie van Eijsden en Margraten leidt ook tot een voldoende toename van inwonertal om voordelen uit fusie te behalen, en het grondgebied wordt gelet op de fysieke kenmerken niet 'onbeheersbaar' groot.
- Uit onder meer eerdere bestuurskrachtonderzoeken blijkt dat beide gemeenten op tactisch vlak versterking behoeven. Een fusie kan bijdragen aan die onderlinge versterking zonder de belemmeringen zoals die zich bij samenwerking voordoen.

Deze overwegingen en afwegingen zoals die hiervoor aan de orde kwamen, laten zich vertalen in de beantwoording van drie belangrijke vragen.

Waarom niet zelfstandig voort gaan?

Allereerst, waarom moeten de gemeenten ervoor kiezen niet zelfstandig voort te gaan maar te fuseren? De dagelijkse praktijk van het gemeentelijk functioneren leert dat versterking van de bestuurskracht in toenemende mate nodig is. De ambitie om hierin te voorzien via samenwerking heeft veel opgeleverd, maar niet genoeg om op afzienbare termijn in die bestuurskracht te voorzien. Samenwerking biedt hier ook slechts in beperkte mate mogelijkheden toe.

Waarom nu fuseren?

Een aanvullende vraag is: waarom nu besluiten te fuseren? Intern wordt bij de gemeentelijke organisaties al druk gevoeld. Oorzaken zijn zoals aangegeven de ontwikkelingen en taken die op gemeenten afkomen en het feit dat de ingezette samenwerking om verdere voortgang vraagt. Juist samenwerking staat ook in de 'Vervolgmonitor bestuurskracht Limburgse gemeenten' centraal. Een - te verwachten - matige of onvoldoende score zal als gevolg hebben dat (externe) druk ontstaat op het nemen van maatregelen om de bestuurskracht te versterken. Daarnaast moeten de gemeenten in het belang van hun gemeenschap ook zodanig functioneren dat zij het hoofd kunnen bieden aan ontwikkelingen die samenhangen met trends in de samenleving, de toekomstige rol van de gemeente en de decentralisatie van taken. Kortom, het tijdig komen tot versterking van bestuurskracht is nodig om de eigen inwoners, bedrijven, instellingen en verenigingen van dienst te kunnen zijn. Door nu te fuseren houden de gemeenten zelf de regie om oorzaken weg te nemen, bestuurskracht te versterken en alle belangen van de gemeenschappen zo goed mogelijk te dienen.

Overigens, wanneer een besluit tot fusie dit jaar wordt genomen, zal deze per 1 januari 2011 van kracht worden. Tot die tijd is samenwerking in verdergaande vorm gericht op fusie aan de orde. Dit draagt ook bij aan het soepel samengaan.

Waarom Margraten met Eijsden?

Waarom wordt in het geval van een fusie voor het samengaan van Eijsden en Margraten gekozen? Juist door de samenwerking is het vertrouwen en de bekendheid van Margraten en Eijsden in en over elkaar gegroeid. Dit vindt zijn oorsprong ook in de overeenkomsten die Eijsden en Margraten hebben, als bestuur en organisatie en ook als gemeenschap. Dat blijkt eens te meer uit de kenmerken en de karakters van beide gemeenten, en de speerpunten die daarbij passen. Deze overwegingen, maar ook de afwegingen in verband met kenmerken en identiteiten van andere mogelijke partners, maken dat Eijsden en Margraten de meest geschikte partners voor elkaar zijn. Overwegingen ten aanzien van andere partners zijn opgenomen in het rapport Van samenwerken tot samengaan.

Ook dient hier vermeld te worden dat de afstand burger-bestuurder thans in beide gemeenten gering is. Verwacht wordt dat door samenvoeging van Margraten en Eijsden die afstand niet onder druk komt te staan, hetgeen een democratische kwaliteit is die niet veronachtzaamd moet worden.

Is de fusie duurzaam?

En de laatste vraag ten behoeve van de afweging is 'wat maakt deze fusie duurzaam? De keuze van Eijsden en Margraten voor elkaar komt voort uit de overeenkomsten in identiteit en speerpunten. Een fusie die daarop is gebaseerd biedt de meeste mogelijkheden voor daadwerkelijke versterking van de bestuurskracht. De nieuwe gemeente heeft een ambitieniveau dat voor langere tijd overeenkomt met de mogelijkheden en omvang van de gezamenlijke organisatie en bestuur. Ook om in te spelen op nieuwe taken en wet- en regelgevingen in relatie tot opgaven kan samen voldoende capaciteit worden gemobiliseerd. Daarmee wordt voorkomen dat de gemeenten binnen een afzienbare periode bij een bestuurlijke (her)organisatie worden betrokken. De nieuwe gemeente is sterk georiënteerd op de stad en de regio Maastricht. Samen kunnen zij een goede relatie onderhouden met stad en regio. De vergelijking van de fusie van Eijsden en Margraten met scenario's waarin andere fusiepartners in beeld zijn, leiden tot de conclusie, dat het samengaan van Margraten en Eijsden voor de eigen identiteiten en speerpunten, voor de beheersbaarheid van dienstverlening en beheer en voor de regionale oriëntaties de beste keuze is. Dit is beoordeeld aan de hand van interne samenhang van de nieuwe gemeente en de rol en betekenis van deze gemeente in en voor de regio, inclusief de centrumgemeente Maastricht.

Eckelrade

Het Rijk hanteert criteria bij toetsing van herindelingsvoorstellen. De gemeenten Eijsden en Margraten hebben deze voor hun situatie beoordeeld. De criteria hebben betrekking op draagvlak, bestuurskracht, duurzaamheid, interne samenhang, regionaal evenwicht en ruimtelijke ontwikkeling. Afweging van deze criteria wijzen uit dat een samengaan van Eijsden en Margraten een logische en effectieve keuze is voor versterking van bestuurskracht en vermindering van bestuurlijke drukte en dat deze geen belemmeringen voor andere gemeenten met zich brengt c.q. hun posities verduidelijkt en versterkt.

Voor de gemeenten bevestigen deze antwoorden dat ver(der)gaande samenwerking van Eijsden en Margraten met fusie als einddoel, de juiste keuze is.

3.3. Relatie met:

3.3.1.Coalitieakkoord en beleidskader gemeentelijke herindeling Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

In het Regeerakkoord streeft het Kabinet naar sterke gemeenten, die op hun huidige en toekomstige taken berekend zijn. Om een goed bestuur te zijn en goede dienstverlening op lokaal niveau te kunnen bieden moet een gemeente een redelijke schaal hebben. De omvang van de schaal wordt niet genoemd. Wel gaat het Kabinet er van uit dat een grotere gemeente beschikt over een beter toegerust en minder kwetsbaar ambtelijk apparaat. Samen met de kwaliteit van de ambtelijke organisatie en de bestuurscultuur bepalen zij de bestuurskracht van gemeenten.

Het Kabinetsbeleid op het gebied van gemeentelijk herindeling is vastgelegd in de Beleidsnotitie gemeentelijke herindeling. Om de bestuurskracht van gemeenten te versterken voert het kabinet een gemeentelijk herindelingsbeleid. De basisfuncties van gemeenten mogen niet in gevaar komen. De ambtelijke en bestuurlijke capaciteit moeten adequaat zijn. Daarom kan tot gemeentelijke herindeling worden overgegaan als het bestuurlijke draagvlak van gemeenten te gering is voor de uitvoering van (toenemende) gemeentelijke taken. Uitgangspunt bij nieuwvorming van gemeenten is dat voor de gewenste basiskwaliteit een zekere minimumomvang nodig is, zonder dat het mogelijk is dat te koppelen aan een vast inwonertal. Dat hangt immers af van het gebied en de omgeving waarin de gemeente gelegen is en de ambities, taken en opgaven die de gemeente heeft. Bij herindelingsvoorstellen is dan ook altijd sprake van maatwerk.

Het regeerakkoord stimuleert te onderzoeken of en hoe vrijwillige herindeling mogelijk is. Vrijwillige herindelingen zijn een goede zaak. Het is een verantwoordelijkheid van gemeentebesturen zelf na te denken over hun toekomst. Daarbij moeten ze een afweging maken of zij ook op termijn kunnen voldoen aan de vereiste basiskwaliteit. Het Kabinet constateert dat gezien het toenemend aantal herindelingen dat veel gemeenten die kwaliteitsbehoefte ook zien. Bij deze vrijwillige herindelingen moeten gemeenten goed naar hun omgeving kijken. Vrijwillige fusies mogen vanzelfsprekend niet ten koste gaan van de mogelijkheden en kansen van aanliggende gemeenten. Bovendien moet worden voorkomen dat problemen verschuiven naar een aangrenzend gebied. Uitgaande van voldoende aandacht bij de gemeenten voord dergelijke punten worden vrijwillige herindelingen in principe positief beoordeeld.

Manifest van de gemeenten

In het VNG document Manifest van de gemeenten komt de fusie van gemeenten ook voor. Het document stelt: "Meer bestuurskracht, minder bestuurlijke drukte.

De bestuurskracht van gemeenten moet worden vergroot om enerzijds de lokale en regionale vraagstukken op te lossen en anderzijds de eigen keuzes van en ambities van de gemeenschap te realiseren. Er dient een goede balans te zijn tussen kwaliteit en bestuurlijke slagkracht enerzijds en herkenbaarheid en verbondenheid voor de inwoners anderzijds. Genoemd wordt dat gemeenten daarom doorgaan met het versterken van de onderlinge samenwerking en met schaalvergroting door gemeentelijke herindeling.

Het Manifest stelt dat gemeenten opschaling niet uit de weg gaan. Hierdoor kunnen meer taken naar gemeenten worden overgeheveld, waardoor de situatie ontstaat van méér gemeente en minder rijk en provincie. Dit betekent ook het einde van de open huishouding van de provincie, waarbij de financiële verhoudingen tussen de overheden opnieuw moeten worden vastgesteld. "

In het definitieve Manifest is de tekst tekstueel enigszins aangepast, maar de strekking is dezelfde gebleven. Toegevoegd is: "Om het bovenstaande waar te maken gaan gemeenten herindeling niet uit de weg. In dit proces gaat het om maatwerk: een goede balans tussen kwaliteit en bestuurlijke slagkracht aan de ene kant, en herkenbaarheid en verbondenheid voor de inwoners van gemeenten, aan de andere kant. Dit vraagstuk moet met urgentie worden aangepakt. "

Uit de documenten blijkt dat het samengaan van gemeenten zowel door de minister (rijk) als de VNG duidelijk als instrument wordt gezien voor versterking van de bestuurskracht voor gemeenten.

Bemelen

3.3.3. Het rapport de eerste gemeente van de commissie van Aartsen en het rapport vertrouwen en verantwoorden van de commissie d'Hondt

3.3.3.1. De eerste overheid (commissie van Aartsen)

Als vervolg op het rapport van de Commissie Bovens (gepresenteerd tijdens het VNG congres 2006) kreeg de Commissie Gemeentewet en Grondwet onder leiding van dhr. J. van Aartsen, de opdracht om een wetgevingsnota te schrijven. Op het VNG-congres in 2007 werd de nota van deze commissie gepresenteerd. In de nota worden de wijzigingsvoorstellen gepresenteerd inclusief de visie en analyse die hieraan ten grondslag ligt. De commissie stelt een kanteling van de staat voor. Niet het Rijk maar de gemeente wordt de eerste overheid. Om die rol waar te kunnen maken ziet de commissie juridische belemmeringen, financiële beperkingen en de voortdurende inmenging van andere overheden in gemeentelijke taken.

De voorstellen van de commissie leiden tot nieuwe bestuurlijke en financiële verhoudingen. De commissie constateert dat de gemeente een belangrijke taak heeft bij de aanpak van concrete problemen en het bieden van overzicht. Zij constateert verder dat gemeenten nu niet zijn toegerust om die opgaven voortvarend en resultaatgericht aan te kunnen pakken. De wet geeft gemeenten te weinig ruimte. We moeten af van de impliciete afspraak dat het Rijk de hoogste overheidslaag is en decentrale overheden dienen uit te voeren. De gemeente moet de eerste overheid zijn en niet langer de lagere overheid.

Door kanteling van de staat ontstaat die situatie. De burger moet in die nieuwe situatie in principe bij de gemeente zijn, tenzij er goede redenen zijn dat een taak bij een andere overheid ligt. Voor de burger komt dit de huidige verwarrende bestuursvervlechting ook ten goede.

Differentiatie in werkwijze en bestuurlijke inrichting zoals de Commissie Bovens voorstelt leidt tot ondoorzichtigheid, bestuurlijke drukte en belemmering in democratische controle. De Commissie van Aartsen pleit in het rapport voor grotere gemeenten met minder of zonder hulpstructuren, die hun taken aan kunnen en daarom weten om te gaan met ruimere bevoegdheden, die zij in alle vrijheid kunnen inzetten. Dat leidt tot differentiatie in de wijze waarop beleid wordt uitgevoerd en bij de uitkomsten van dat beleid. Het Rijk zal deze verschillen moeten accepteren. Daarover is de commissie sceptisch.

De gekantelde staat begint bij de gemeenten. De autonome positie van de gemeenten moet daarom worden versterkt (sterkere grondwettelijke en wettelijke positie), nieuwe financiële verhoudingen moeten gemeenten ruimte geven en er dient meer decentralisatie met beleidsvrijheid plaats te vinden. En dat alles in een cultuur dat overheden elkaars domein respecteren. De commissie ziet dit perspectief in 2025 ontstaan.

Autonomie versterken

De commissie constateert dat de autonome positie van gemeenten (zoals nu geregeld in artikel 124 van de Grondwet) behoefte heeft aan constitutionele versterking. De lokale autonomie wordt genoemd, maar niet beschermd. De commissie stelt voor een derde lid aan artikel 124 Grondwet toe te voegen, met de strekking 'alles wat decentraal kan, moet decentraal worden geregeld'. Zij noemen dit het lokaliteitsbeginsel. Voor de Grondwetwijziging is een lange weg te gaan.

Wijziging van de Gemeentewet hoeft hier niet op te wachten. Artikel 108 Gemeentewet zou een inleidende bepaling dienen te krijgen waarin gemeenten de vrije beschikking over hun huishoudelijke belangen krijgen. Ook stelt de commissie in voorbereiding op de Grondwetwijziging voor een begin te maken met het ratificeren van een aantal openstaande artikelen van het Europees Handvest inzake lokale autonomie.

Meer financiële armslag

Een autonome gemeente moet de financiële armslag hebben om zelf haar keuzes te maken. Afgelopen jaren is die ruimte minder geworden (het eigen belastinggebied is afgenomen). De centralisatie is veelvuldig gekoppeld aan doeluitkeringen. Gelden mogen alleen voor een specifiek doel worden ingezet. Bovendien is er toezicht en zijn er randvoorwaarden over de wijze van uitvoering. Met 45% vormen specifieke uitkeringen de grootste inkomstenbron, het gemeentefondsandeel bedraagt 35% en 20% is eigen inkomsten waarvan de helft ontvangsten uit het eigen belastinggebied zijn.

De commissie pleit voor een omkering: het eigen belastinggebied moet met 30 à 40% een substantieel deel van gemeentelijke inkomsten vormen. Burgers en bedrijven mogen deze verschuiving niet merken in hun portemonnee. De specifieke uitkeringen dienen als structureel instrument te verdwijnen. De algemene uitkeringen uit het Gemeentefonds dienen de boventoon te voeren t.o.v. de specifieke uitkeringen.

Grotere gemeenten

Een taakverzwaring voor gemeenten legt wel druk op de gemeenten. Zowel de slagkracht, continuïteit als de omvang van gemeenten staan vooralsnog decentralisatie in de weg. De commissie geeft aan dat er 2 wegen bewandeld kunnen worden om de bestuurskracht te verwerven als de gemeenten nu niet de bestuurskracht hebben om taakverzwaring adequaat te verwerken: differentiatie zoals bepleit door de commissie Bovens of door schaalvergroting.

De commissie Bovens bepleit 2 vormen van pluriformiteit: in werkwijze en in structuur. Differentiatie in werkwijze geeft gemeenten de ruimte om hun wettelijke taken uit te besteden aan een buurgemeente, het bedrijfsleven of onder te brengen in een intergemeentelijk samenwerkingsverband. Deze variant concludeert de commissie, levert ondoorzichtige constructies op, een toename van overlegstructuren, stroperigheid, ondoorzichtigheid, bestuurlijke drukte en een belemmering van de democratische controle.

Het terugdringen van bestuurlijke drukte is een van de prioriteiten van de overheid; deze vorm van differentiatie zal juist leiden tot grotere drukte. Ook draagt deze vorm niet bij aan de zichtbaarheid van gemeenten voor hun burgers.

Een differentiatie naar structuur is niet nodig: het gaat erom dat gemeenten zich inhoudelijk kunnen onderscheiden. Bovendien zal diversiteit in gemeentelijke structuren ertoe leiden dat het rijk gemeenten ook als ongelijken gaat behandelen.

De commissie van Aartsen kiest voor schaalvergroting van de gemeenten. Als gemeenten meer taken krijgen moeten zij een robuustheid krijgen die veel gemeenten nu nog ontberen. Gemeenten zullen moeten samengaan om die bestuurskracht te verwerven. Dat dient niet stapsgewijs, maar in een keer goed te gebeuren.

Bestuurders moeten daarbij leiderschap tonen. Aanvankelijke emoties zullen relatief snel wegebben. Gemeenschapszin leidt niet of nauwelijks onder een gemeentelijke fusie. Het kabinet moedigt samengaan van gemeenten niet aan. Er moet voldoende lokaal draagvlak zijn stelt het rijk. Met andere woorden het moet van onderop komen. Om samengaan toch te stimuleren stelt de commissie drie wegen voor:

- Op gemeentelijke fusies moet een beloning volgen, bijv. meer financiële armslag krijgen. Niet alleen om de fusiekosten te betalen, maar structurele injecties.
- Oproep tot realiteitszin. Een gemeente die taken heeft uitbesteed of wegzet in een samenwerkingsverband geeft een signaal van schaalproblemen en gebrek aan bestuurskracht. De commissie stelt voor de Wgr af te schaffen die deze constructies faciliteert om zo te duwen in de richting van sterkere gemeenten.
- De instrumenten tegen taakverwaarlozing dienen daadwerkelijk te worden ingezet. De Gemeentewet en de Financiële verhoudingswet bieden mogelijkheden om in te grijpen als gemeenten in gebreke blijven. Thans wordt hier nauwelijks gebruik van gemaakt.

Onderlinge verhoudingen overheden

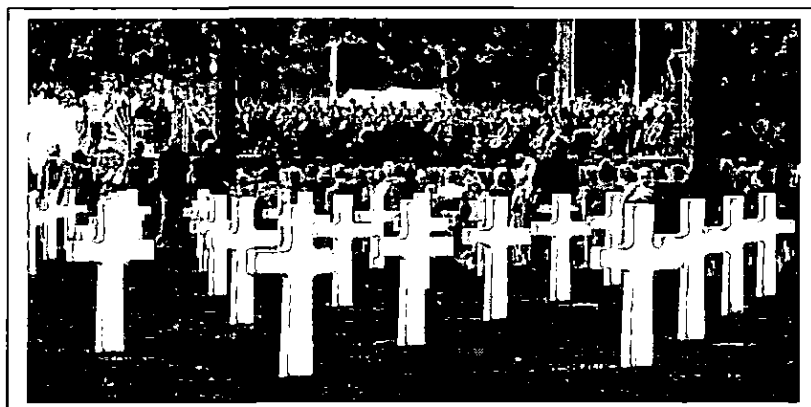
Ten aanzien van de drie bestuurslagen merkt de commissie op:

Gemeenten moeten zich gaan inzetten voor een volwaardig, bestuurskrachtig lokaal bestuur, dat is toegerust voor een integraal en substantieel takenpakket. Daartoe is opschaling noodzakelijk. De intergemeentelijke samenwerkingsverbanden en andere hulpstructuren dienen beëindigd te worden.

Provincies gaan zich weer concentreren op hun kerncompetenties en functioneren niet langer als achtervang voor gemeenten. Voorgesteld wordt dat zij hun belastinggebied overdragen aan de gemeenten (opcenten motorrijtuigenbelasting). De commissie stelt tevens voor dat de provincie haar doe- en uitvoeringstaken en ambities voor aanvullend beleid in het domein van lokale handhaving, zorg en dienstverlening opgeven en overlaten aan de gemeenten.

Het Rijk zal moeten accepteren dat er verschillen gaan ontstaan bij de uitvoering van medebewindstaken. Die verschillen zijn goed en eigen aan lokale autonomie stelt de commissie. Verschil zal er zijn in de wijze van oppakken van de taken en de uitwerking daarvan. Het Rijk zal niet steeds moeten interveniëren. Het Rijk richt zich meer op specifieke taken van een nationale overheid en de internationale positionering.

Tenslotte onderstreept de commissie de aanbeveling van de Raad van State om de positie van de Minister van Binnenlandse Zaken te versterken door hem meer bevoegdheden te geven. Dit wordt als goed beschouwd voor de gemeenten en de onderlinge bestuurlijke verhoudingen.

Amerikaanse begraafplaats/Requiem

3.3.3.2. Commissie d'Hondt

Het Bestuur van de VNG heeft op 26 juni 2008 haar reactie op het rapport Vertrouwen verantwoord van de Taakgroep gemeenten (de commissie d'Hondt) in de VNG-resolutie 'Vertrouwen en verantwoord' verwerkt. Tijdens de buitengewone algemene ledenvergadering (BALV) op 26 september 2008 hebben de leden zich uitgesproken over de voorgelegde standpuntbepaling van de VNG en wordt de resolutie definitief vastgesteld.

VNG resolutie 'Vertrouwen en verantwoord'

Vertrouwen en verantwoord: een stap op de goede weg

Gemeenten zijn de eerste overheid die maatschappelijke vraagstukken signaleert. Zij weten tegen welke problemen hun inwoners aanlopen en zijn het eerste aanspreekpunt voor burgers en bedrijven. Gemeenten dienen voldoende ruimte en middelen te hebben om deze rol optimaal in te vullen en verwachtingen van de burgers waar te maken.

De afgelopen jaren is de versterking van het lokaal bestuur door de VNG krachtig bepleit. Dit heeft geleid tot de vaststelling van het Manifest van de gemeenten in 2006 en de resolutie 'de eerste overheid' in september 2007 waarin telkens werd aangedrongen op meer ruimte voor gemeenten en een grotere autonomie. De uitkomsten van deze discussie zijn vertaald in het gesloten bestuursakkoord 'Samen aan de slag' tussen Rijk en gemeenten. In dit akkoord zijn afspraken gemaakt over een stevige impuls voor decentralisatie van taken naar gemeenten.

De Interbestuurlijke taakgroep gemeenten (commissie d'Hondt) heeft in haar rapport 'Vertrouwen en verantwoord' voorstellen gedaan voor verdere decentralisatie. De VNG had eerder daartoe het rapport 'Voorzetten voor decentralisatie. Argumenten en mogelijkheden voor (verdere) decentralisatie van taken naar gemeenten' gepresenteerd. De voorstellen van de Taakgroep vormen nog niet de krachtige impuls die de VNG met het

bestuursakkoord voor ogen had. Weliswaar betreffen zij de belangrijkste decentralisatiethema's, maar er is meer mogelijk en nodig. Daarom beschouwt de VNG deze voorstellen als een eerste stap die een vervolg moet krijgen.

Het uitgangspunt van de VNG daarbij is glashelder: Gemeenten moeten zelf krachtig genoeg zijn om succesvol invulling te kunnen geven aan een uitgebreid takenpakket en zich daarover helder verantwoorden naar hun inwoners. Het Rijk moet hen daarvoor de ruimte en het vertrouwen geven door taken ruimhartig over te dragen en de invulling en verantwoording daarover aan gemeenten zelf over te laten.

Verder met decentralisatie van taken

Bij krachtige, autonome gemeenten hoort een uitgebreid takenpakket. Hierover moeten met kracht en voortvarendheid afspraken worden gemaakt en uitgevoerd. Bovendien moet onverminderd worden doorgegaan met het verminderen van het aantal specifieke uitkeringen en het gelijktijdig verhogen van de algemene uitkering.

Gemeenten kunnen creatief en met succes nieuwe taken oppakken en vraagstukken in onze samenleving aanpakken. Dit geldt voor grote maar ook voor kleine(re) gemeenten. Bij de toedeling van nieuwe taken wordt dan ook geen onderscheid tussen gemeenten gemaakt. Dat laat onverlet dat de gemeenten voor de uitoefening van die taken zelf kunnen kiezen voor diverse vormen van differentiatie. Ook de VNG kan daartoe voorstellen doen.

Op vier beleidsterreinen moeten zo spoedig mogelijk nieuwe stappen worden gezet:

- Maatschappelijke ondersteuning:
- Jeugd:
- Stedelijke vernieuwing en ruimtelijke ordening:
- Participatie:

De VNG roept het kabinet op om op deze vier terreinen de politieke blokkades op te heffen die nu een voortvarende aanpak in de weg staan.

Ambities vragen bestuurskracht

Meer taken en een grotere autonomie vragen om krachtige en transparante gemeenten. Gemeenten moeten sterk genoeg zijn om bestaande en nieuwe taken naar behoren uit te voeren en nemen zelf hun verantwoordelijkheid om de eigen bestuurskracht te versterken. Dit doen ze door:

- het ten minste iedere vier jaar uitvoeren van een bestuurskrachtonderzoek;
- benchmarking door het verplicht deelnemen van alle gemeenten aan www.waarstaatjegemeente.nl;
- het werken met onderlinge visitatie.

Door het adequaat inzetten van deze instrumenten krijgen gemeenten goed zicht op de eigen prestaties en zijn zij in staat te beoordelen of ze over voldoende slagkracht beschikken om de ambitie van eerste overheid waar te kunnen maken. Het is aan de gemeenten zelf welke vorm zij kiezen om hun bestuurskracht te versterken: via de eigen organisatie, middels vormen van regionale samenwerking, centrum- of gastgemeenteconstructies en/of door herindeling.

Meer (zelf)vertrouwen, minder toezicht en verantwoording

Door de vergroting van het horizontaal toezicht wordt het verticaal toezicht op gemeenten sterk verminderd. Eén toezichthouder is voldoende en specifiek toezicht wordt afgeschaft. De beperking van het toezicht tot één toezichthouder moet ook uitgangspunt zijn in nieuwe wetgeving als de Wet ruimtelijke ordening (Wro), de huisvestingswet, de Wet algemene bepalingen en omgevingsrecht (Wabo), de waterwet, het financieel toezicht en het toezicht op de veiligheidsregio's. De keuze moet zijn: toezicht van het Rijk óf toezicht van de provincie. Generiek toezicht met algemene toezichtinstrumenten, zoals schorsing en vernietiging achteraf en het ingrijpen bij taakverwaarlozing, wordt uitgangspunt. Zo worden gemeenten minder belast en komt een eind aan de lappendeken van toezichtvormen.

De leden hebben het preadvies van het bestuur gevolgd, hetgeen betekent dat de VNG het uitgangspunt handhaaft dat alle gemeenten een gelijk takenpakket hebben, maar bij de uitvoering daarvan kunnen en moeten differentiëren. Met de verplichte deelname aan www.waarstaatjegemeente.nl geven de gemeenten aan hun verantwoordelijkheid te nemen voor het werken aan hun eigen performance en de transparantie daarvan.

3.3.4. Coalitieakkoord Provincie Limburg

In het Coalitieakkoord 2007-2011 van de Provincie Limburg is weinig opgenomen over gemeentelijke fusies of herindelingen. In het hoofdstuk "Een modern middenbestuur" is opgenomen dat herindeling niet van bovenaf wordt opgelegd. Voor de provincie is lokaal draagvlak het uitgangspunt. Wel toetst de provincie in hoeverre de kracht van de regio versterking verdient. Daarop zal de provincie wel sturen.

Kasteel Rijckholt

3.4. Motivering van de herindeling aan de hand van de verschillende toetsingscriteria van Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

3.4.1. Draagvlak

De gemeenten Eijsden en Margraten hechten groot belang aan draagvlak voor een herindeling onder de burgers. Teneinde inzicht te krijgen in het draagvlak voor deze fusie is een communicatieplan opgesteld waarin interactie met personeel en burgers is voorzien. Ook de beide gemeenteraden hebben de colleges opgedragen alvorens een herindelingsontwerp te presenteren nadrukkelijk de bevolking te consulteren omtrent de voornemens.

Ten behoeve van beide doelgroepen is op de website van beide gemeenten een herindelingsitem ingericht, te bereiken vanaf de homepage. In dit deel zijn alle relevante documenten geplaatst vanaf het moment dat de gemeenten Margraten en Eijsden hun samenwerking hebben geïntensiveerd. Tevens is de mogelijkheid ingericht om te reageren.

Van de mogelijkheid om via de website te reageren hebben tot 22 oktober 2008 (datum vaststellen Herindelingsontwerp Eijsden-Margraten) 6 burgers gebruik gemaakt, waarvan 1 burger tweemaal reageerde. Tevens hebben de gemeenten vier schriftelijke reacties ontvangen. De ontvangen reacties hebben betrekking op de nieuwe naam, de keuze van Margraten en Eijsden voor elkaar, het toekomstige beleid en de inspraak van de burgers. Inhoudelijk wordt in hoofdstuk 5 op de reacties ingegaan.

Ondanks dat in de publicaties en tijdens de informatieavonden verwezen is naar de mogelijkheid om via de website te reageren is hier zeer beperkt gebruik van gemaakt.

Gedurende de ter inzage termijn van het Herindelingsontwerp (29 oktober tot 23 december 2008) zijn twee zienswijzen ontvangen: van de gemeenten Meerssen en Maastricht. Op de inhoud hiervan wordt eveneens ingegaan in hoofdstuk 5.

De ambtelijke organisaties zijn ieder apart driemaal geïnformeerd door de eigen burgemeester. De informatieronden geschieden op de momenten vóórdat het Herindelingsontwerp, de Intentieverklaring en het Herindelingsadvies openbaar werden. In het verleden zijn de beide personeelskorpsen geïnformeerd over de intensivering van de samenwerking tussen de beide gemeenten. Omtrent de intentieverklaring tussen beide gemeenten om te komen tot een samenwerking zijn de ambtelijke organisaties alsmede de overige doelgroepen (ondernemingsraden, omliggende gemeenten, provincie, pers) op dezelfde dag geïnformeerd. Hetzelfde is ook geschied bij het Herindelingsontwerp en Herindelingsadvies.

Informatieavonden

In de maand juni 2008 heeft een vijftal informatieavonden plaatsgevonden in het kader van de voorbereiding van het Herindelingsontwerp voor het samengaan van de gemeenten Margraten en Eijsden. Drie avonden vonden plaats in de gemeente Margraten:

- 4 juni in de kern St. Geertruid
 - 12 juni in de kern Margraten en
 - 18 juni in de kern Cadier en Keer
- en twee in de gemeente Eijsden:
- 16 juni in de kern Eijsden.
 - 26 juni in de kern Gronsveld.

Bewust is gekozen voor het houden van 5 informatieavonden en niet voor bijv. een referendum. De colleges wilden meer horen dan een simpel ja of nee. Argumenten voor en tegen vormen de basis voor de discussie en informatie-uitwisseling. De waarde van dit debat wordt van hogere waarde geacht dan de uitkomst van een referendum. Mede gelet ook op de ervaringen in den lande met referenda. Beide gemeenten kennen ook geen juridisch instrumentarium voor een referendum.

Alle avonden kenden een opkomst van 30 tot 40 mensen. Van de aanwezigen was ongeveer de helft functioneel aanwezig. Hieronder wordt verstaan aanwezig omdat men vanuit de professie of politiek aanwezig is zoals collegeleden, raadsleden, ambtenaren, inleiders of presentator. Gezien de beperkte afstand tussen de locaties waar de avonden plaatsvonden hebben alle inwoners in feite de gelegenheid gehad alle avonden te bezoeken, waarbij de afstanden tot de locaties in de eigen gemeente uiteraard het geringst zijn. Van de avonden is één integraal verslag gemaakt dat als bijlage is bijgevoegd.

Geconcludeerd mag worden dat er voldoende aankondiging is geweest van de informatieavonden. Via de huis-aan-huis bladen, via de websites en via de free-publicity is kenbaarheid gegeven over de avonden. Daarnaast is bij de keuze van de data rekening gehouden met andere activiteiten in de gemeenschappen, die de opkomst negatief zouden kunnen beïnvloeden.

De ontvangen reacties/vragen zijn veelal van informatieve aard waarbij de vragen over de "nieuwe gemeente" overheersten. Waar komt het nieuwe gemeentehuis, let op de bereikbaarheid daarvan, wat is de nieuwe naam, gaat het de burger meer kosten, wie wordt burgemeester/wethouders, hoe zit het met de verkiezingen etc. vormden iedere informatieavond de hoofdmoot.

Wij zijn van mening dat de informatievoorziening richting burger adequaat heeft plaatsgevonden. Via de huis-aan-huis bladen en de websites van beide gemeenten hebben de burgers kennis kunnen nemen van de informatie. Daarnaast is uiteraard de ombudsfunctie van college- en raadsleden in deze niet te onderschatten. Reden waarom de opkomst tijdens de informatieavonden wellicht gering is geweest.

Extra publiciteit

Naast de wekelijkse reguliere informatievoorziening van de beide gemeenten in de gratis huis-aan-huis bladen *De Etalage* (Eijsden) en *Heuvelland Aktueel* (Margraten) hebben extra informatie pagina's in die bladen gestaan omstreeks het moment dat de beide gemeenteraden de colleges van B&W opdracht gaven een herindelingsontwerp voor te bereiden en op het moment dat de gemeenteraden het Herindelingsontwerp Eijsden-Margraten vaststelden. In die extra informatie is ook gewezen op de informatieavonden en de mogelijkheid van het indienen van zienswijzen. De beide publicaties zijn als bijlage bijgevoegd. Omtrent het Herindelingsadvies zal hetzelfde geschieden.

Wij constateren uit de ontvangen reacties (schriftelijk, per email, tijdens de avonden of de ontvangen zienswijzen, waarover in hoofdstuk 5 meer) dat er een breed draagvlak is voor de keuze Margraten en Eijsden, dat er draagvlak is voor het nu fuseren van beide gemeenten waarbij een adequate dienstverlening voor de toekomst gevraagd wordt. Uitgesproken keuzes voor andere gemeenten zijn er niet en er is begrip voor het niet-zelfstandig blijven in de toekomst. Daarmee ligt de weg open voor een fusieproces van de gemeenten Eijsden en Margraten. Zie voor een inhoudelijke reactie op de ontvangen zienswijzen hoofdstuk 5.

Noorbeek

3.4.2. Duurzaamheid

De voorgestelde nieuwe gemeente moet goed toegerust zijn voor een langere periode. Voorkomen moet worden dat de gemeente binnen een afzienbare periode weer bij een herindeling wordt betrokken. Er zal dus ook moeten worden getoetst of er andere, aangrenzende, voor de hand liggende fusiepartners zijn. In het rapport "Van samenwerken naar samengaan" is een afweging gemaakt waarom Eijsden kiest voor Margraten en waarom Margraten kiest voor Eijsden.

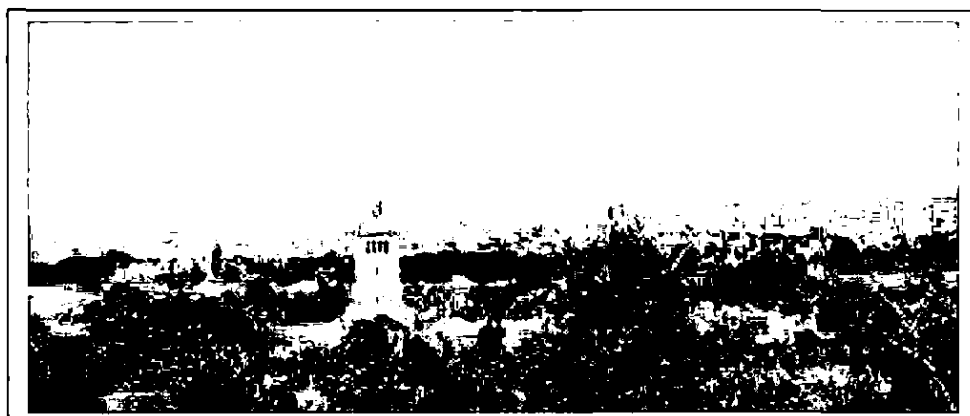
De samenwerking van Eijsden en Margraten is goed toegerust voor een langere periode. Immers de opgaven die er zijn sluiten naadloos aan bij de identiteiten die inwoners, bedrijven en instellingen wensen en koesteren. Ook om in te spelen op nieuwe taken en wet- en regelgevingen in relatie tot de opgaven kan samen voldoende capaciteit worden gemobiliseerd. Daarmee wordt voorkomen dat de gemeenten binnen een afzienbare periode bij een bestuurlijke (her)organisatie worden betrokken. Eijsden en Margraten zijn samen sterk georiënteerd op de stad en de regio Maastricht. Samen kunnen zij een goede relatie onderhouden met stad en regio.

3.4.5. Regionale samenhang en evenwicht

Aan dit aspect is in het rapport "Van samenwerken naar samengaan" aandacht besteed. In het rapport wordt geconstateerd: "Dat een samengaan van Eijsden en Margraten meerwaarde heeft voor het regionaal evenwicht doordat Maastricht een sterkere partner voor dialoog kan vinden. Dit kan worden gerelateerd aan de sociale cohesie tussen stad en ommeland. Zij zijn beide onderdeel van een netwerk en ondersteunen elkaar, maar ieder vanuit een eigen rol en daarbij passende eigenschappen (huishoudens, wonen, overige functies). De combinatie van Margraten en Eijsden levert een gemeente op die eenduidig is georiënteerd en die een zelfde opstelling en relatie voor ogen hebben richting buurgemeenten en regio.

Gerelateerd aan een fusie van Eijsden en Margraten, worden de volgende conclusies getrokken.

- Eijsden en Margraten delen hun sterke oriëntatie op Maastricht op sociaal en economisch vlak.
- De identiteiten en speerpunten van Margraten en Eijsden kennen veel overeenkomst.
- Tussen Eijsden en Margraten bestaat reeds samenwerking op meerdere onderwerpen. Ongeacht de resultaten laat die samenwerking zich kenmerken door een hoge ambitie en een sterke wil tot intensivering.
- Hoewel Eijsden tot de Maasdalgemeenten wordt gerekend, zijn er fysieke overeenkomsten met Margraten, onder andere de fruitteelt en het landschap. De traditionele landbouw is beperkt aanwezig, de overige economische sectoren waaronder toerisme en recreatie komen in Eijsden en Margraten grotendeels overeen.
- Fusie van Eijsden en Margraten leidt ook tot een voldoende toename van inwonertal om voordelen uit fusie te behalen, en het grondgebied wordt niet 'onbeheersbaar' groot.
- In de eerdere bestuurskrachtonderzoeken hadden beide gemeenten een voldoende strategische visie op hun dienstverlening en 'productie'. Uit die bestuurskrachtmetingen blijkt dat beide gemeenten versterkt kunnen worden op tactisch niveau. Juist met betrekking tot dat niveau volgt uit de Kruispuntennotitie dat de huidige samenwerking ontoereikend is en dat fusie de bestaande belemmeringen kan wegnemen."

Oost Maarland

3.4.6. Planologische ruimtebehoefte

Ruimtelijke knelpunten dienen zich aan wanneer een gemeente niet in staat is om haar (boven)lokale functies op het eigen grondgebied te vervullen én door haar buurgemeenten niet in staat wordt gesteld die functies op hun grondgebied te vervullen. Het kabinet heeft de voorkeur voor samenwerking bij de aanpak van grensoverschrijdende problemen. Maar, als de provincie vaststelt dat dit geen haalbare weg is, kan herindeling of grenswijziging een oplossing zijn.

Ruimtelijke knelpunten zijn er voor Eijsden en Margraten zelf niet. Indien zich knelpunten voor Maastricht voordoen, dan kan daar - met inachtneming van vastgelegde (natuur)structuren en waarden - door het invullen van (boven)lokale functies op het grondgebied van Eijsden en Margraten op worden ingespeeld. Eijsden en Margraten zijn daarbij natuurlijke samenwerkingspartners voor de aanpak van gemeentegrensoverschrijdende problemen.

Hoofdstuk 4 : Financiën

Financieel verdiepingsonderzoek

De provincie Limburg heeft in augustus 2006 voor de gemeente Eijsden een financieel verdiepingsonderzoek afgerond. Onderstaand volgen een aantal relevante constatering en overzichten. In Margraten is geen provinciaal verdiepingsonderzoek geschied. De gegevens van Margraten zijn afkomstig uit eigen analyse van de begrotingen 2008 en 2009.

Eindconclusies en aanbevelingen verdiepingsonderzoek

Het onderzoek is gebaseerd op de begroting 2005. De provincie concludeert dat de financiële positie matig is, waardoor het eigen vermogen is afgenomen. Aandachtspunten waren:

- Sterke groei kapitaallasten
- Inflexibele begroting
- Bovengemiddelde lastendruk, inclusief rioolrecht en afvalstoffenheffing
- Een hoog voorzieningenniveau
- Niet volledige structurele dekking onderhoud kapitaalgoederen
- Een rijk verenigingsleven

De financiële posities van de gemeenten Eijsden en Margraten zijn meerjarig positief. Beide gemeenten hebben meerjarig repressief toezicht. De verschillen in lokale lastendruk zijn beperkt. Bij een herindeling bieden de huidige financiële posities een gezonde stabiele financiële basis voor de nieuwe gemeente Eijsden -Margraten.

KERNGEGEVENS VAN EIJSDEN EN MARGRATEN O.B.V. BEGROTING 2009

*	Inwoners	oppervlakte	begroting	fte
			X € 1.000	
Eijsden	11.653	2.076	20.109	69,14
Margraten	13.550	5.770	42.685	107,92
Totaal:	25.203	7.846	62.794	177,06

Vergelijking lokale lastendruk

Wanneer we de huidige lokale lastendruk in de twee gemeenten naast elkaar zetten, toont dit dat de gemeente Margraten momenteel de laagste belastingdruk kent.

Gemeente	Woningen 2009**	Gemiddelde economische waarde per woning 2009**	OZB-last eigenaar woningen 2009**	Rioolrecht eigenaar/ gebruiker 2009**	Afvalstoffen-heffing 2009***	Totaal gemid-delde belasting-druk 2009
Eijsden	4.870	€ 252.366	€ 233,44	€ 216,00	€ 233,00	€ 682,44
Margraten	6.139	€ 251.501	€ 217,55	€ 232,84	€ 197,00	€ 647,39

* Bron: rapportage analyse uitgangspunten begroting 2009, Deloitte

** Bron: Belastingoverzicht 2009, Provincie Limburg

*** Cf. begroting 2009 afvalaanbod per huishouden:

gemeente Eijsden: 300 kg;

gemeente Margraten: 346 kg.

De verschillen in de lokale lastendruk zijn beperkt. Het gewogen gemiddelde, op basis van het aantal woningen, is € 664,92. Het verschil in de lokale lastendruk tussen Eijsden en Margraten is beperkt tot 5,4%.

Begroting en meerjarenraming

Beide de gemeenten hebben in 2009 een duurzaam begrotingsevenwicht. Dit betekent normaliter repressief toezicht van de provincie.

Vermogenspositie

Op basis van de begrotingen van de twee gemeenten is een prognose opgesteld van het verloop van de reserves en voorzieningen in de komende jaren. Wat hieruit blijkt is dat de algemene reserve per gemeente voldoet aan de provinciale normen (algemene reserve minimaal 10% van het GUN).

Indien de reserves en voorzieningen zich ontwikkelen als aangenomen in de prognose resulteert dit per ultimo 2009 in een totale algemene reserve van € 11.514.000, totale bestemmingsreserves van € 6.069.000 en totale voorzieningen van € 3.886.000.

Overzicht reserves en voorzieningen per gemeente in meerjarig perspectief * € 1.000

Gemeente Eijsden	R2007*	B2009	B2010	B2011	B2012
Algemene reserve	4.084	3.038	2.469	2.369	2.273
Bestemmingsreserves	1.539	972	3.919	2.905	3.958
Voorzieningen	2.648	2.468	2.215	2.108	2.006
Totaal	8.271	6.478	8.603	7.382	8.237
Gemeente Margraten	R2007*	B2009	B2010	B2011	B2012
Algemene reserve	9.807	8.476	7.471	1.342	1.201
Bestemmingsreserves	9.028	5.097	4.986	9.200	9.620
Voorzieningen	1.232	1.418	1.547	1.838	2.275
Totaal	20.066	14.991	14.004	12.381	13.096
Totaal Eijsden-Margraten	28.337	21.469	22.607	19.763	21.333

*bedragen per 31-12

Formule gewenningsbijdrage = $((2.245.440 * A + 53,29 * (B-C)) * D)$

A = Totaal aantal gemeenten dat door de herindeling verdwijnt

B = Totaal aantal inwoners nieuwe gemeente per 1 januari van het jaar voor de herindeling

C = Aantal inwoners van de grootste oude gemeenten per 1 januari van het jaar voor de herindeling

D = Vastgestelde uitkeringsfactor voor het herindelingsjaar

CBS

Inwoners Eijsden per 1-1-2009	11.653	
Inwoners Margraten per 1-1-2009	13.550	= C
Totaal aantal inwoners:	25.203	= B
Aantal gemeenten gaat van 2 naar 1	1	= A
Grootste gemeente is Margraten		
Uitkeringsfactor 2011		
o.b.v. septembercirculaire 2008:	1,597	= D

Gewenningsbijdrage

Eijsden-Margraten **4.577.686**

De financiële meerjarenpositie van de twee gemeenten is gezond. De harmonisatie van beleid en de keuzen daarin zullen bepalend zijn voor de financiële uitkomst van de nieuwe gemeente.

Ook afschrijvingen beleid, onderhoud- en voorzieningenbeleid kunnen (belangrijke) afwijkingen laten zien met nog niet gekende financiële consequenties. Het is zaak dit in het fusietraject zo snel mogelijk op te pakken.

Arhi-toezicht

Ingevolge artikel 21 van de Wet Arhi staan beide gemeenten onder Arhi-toezicht van de provincie, vanaf het moment dat het Herindelingsontwerp is aangenomen, 22 oktober 2008 in casu. Inmiddels zijn hierover gesprekken en correspondentie gevoerd met de provincie en is er maandelijks een ambtelijk Arhi overleg tussen de beide gemeenten en de provincie. Desgewenst zijn de bestuurders hierbij aanwezig.

Kasteel Mheer

Hoofdstuk 5: Ontvangen zienswijzen en reacties daarop

Het door de gemeenteraden vastgestelde Herindelingsontwerp Eijsden-Margraten heeft voor een ieder ter inzage gelegen in de periode vanaf 29 oktober tot en met 23 december 2008. De terinzagelegging is op 29 oktober 2008 op de voorgeschreven wijze bekendgemaakt in de plaatselijke huis-aan-huis weekbladen Heuvelland Aktueel (voor Margraten) en De Etalage (voor Eijsden) en op de gemeentelijke websites. De publicatie is, ter herinnering, nog eens herhaald op 26 november 2008.

In de periode van terinzagelegging zijn twee zienswijzen ontvangen. Deze zijn afkomstig van de gemeente Meerssen en de gemeente Maastricht.

De gemeente Meerssen deelt mede met belangstelling kennis te hebben genomen van het toegezonden Herindelingsontwerp en wenst beide gemeenten alle mogelijke succes bij de realisering van de aan de orde zijnde majore beleidsvoornemens.

De gemeente Maastricht reageert in haar zienswijze op de voorgenomen fusie van de gemeenten Eijsden en Margraten, maar gebruikt de reactie eveneens om een discussie te entameren rondom het thema optimale bestuurskracht en bestuurlijke vernieuwing in Zuid-Limburg. De opmerkingen in de zienswijze die betrekking hebben op dit laatste aandachtspunt laten we hier verder buiten beschouwing. Die discussie dient naar ons oordeel elders gevoerd te worden en niet binnen het herindelingstraject Eijsden-Margraten.

Met betrekking tot de voorgenomen fusie merkt de gemeente Maastricht op:

1. Tekortschietende bestuurlijke samenwerking
2. Het is niet acceptabel dat 2 gemeenten zich onttrekken aan de bestuurskrachtmonitor door snel even 'van onder op' tot een fusie te besluiten. Hiermee wordt bewust een gefundeerd onderzoek naar optimale samenwerking ontlopen.
3. Betwijfeld wordt of het partnership van Eijsden en Margraten voldoende vitaal is en de ambities van de regio en stad kan waarmaken. De fusie heeft onvoldoende waarde voor het bevorderen van regionale bestuurlijke slagkracht.
Of het partnership van Eijsden en Margraten voldoende vitaal is en de ambities van de regio en stad kan waarmaken wordt sterk betwijfeld met andere woorden het heeft onvoldoende toegevoegde waarde voor het bevorderen van regionale bestuurlijke slagkracht.
4. Bij deze herindeling van onderop wordt de indruk gewekt dat de regionale samenwerking niet voorop staat, maar dat het vooral gaat om het op afstand houden van de centrumgemeente. Andere vormen zijn niet onderzocht op meerwaarde, duurzaamheid en versterking van de bestuurskracht.
5. Gepleit wordt voor sterke gemeenten die voldoende competent zijn om voor hun eigen inwoners te zorgen en die krachtig kunnen bijdragen aan de sociale en economische vitaliteit van de eigen gemeente en regio. De beoogde fusie leidt tot een plattelandsgemeente van circa 20.000 inwoners. De bijdrage aan sociale, culturele en vooral economische vitaliteit van deze regio achten we negatief.
6. Een gesprek met Maastricht over een fusie is uit de weg gegaan omdat men vreest geen gelijkwaardige gesprekspartner te zijn.
7. Het is de vraag of de fusie een meerwaarde biedt voor de inwoners van beide gemeenten en voor de inwoners van de regio. Met de fusie wordt er naar gestreefd de plattelandsidentiteit van de beide gemeenten te versterken en te benadrukken, terwijl de toekomst van de inwoners van beide gemeenten in de steden ligt: daar vinden zij hun werk en voorzieningen. Gepleit wordt te onderzoeken of de door Eijsden en Margraten gekozen variant wel voldoende meerwaarde biedt voor de grote opgaven waar we samen voor staan. Met de gekozen variant zijn wij als Maastricht niet beter in staat om onze opgaven te realiseren. Het toekomstperspectief van Maastricht en haar regio wordt er eerder ongunstig door beïnvloed.

Onze reactie

Algemeen

De fusie van Margraten en Eijsden zal leiden tot versterking van de bestuurskracht. Er ontstaat een grotere en sterkere gemeentelijke organisatie op zowel ambtelijk als bestuurlijk niveau. Een grotere organisatie is minder kwetsbaar en biedt meer mogelijkheid tot specialisatie. Voor hoger gekwalificeerde ambtenaren wordt het een aantrekkelijke werkgever. De omvang van de nieuwe gemeente is zodanig dat het mogelijk wordt een voltijds dagelijks bestuur te vormen. Deze ontwikkelingen zijn in het belang van de burgers; de dienstverlening kan worden geoptimaliseerd.

Naast deze versterking aan de basis is het nadrukkelijk ook de bedoeling te investeren in regionale samenwerking. Ongeacht de grootte van de gemeenten blijft samenwerking op regionaal niveau noodzakelijk. Dit geldt ook voor 100.000plus gemeenten.

Door de bovengeschetste versterking aan de basis kan de fusiegemeente constructiever en professioneler dan thans het geval is invulling geven aan de samenwerkingsrelatie met Maastricht. Het is reëel om te veronderstellen, dat deze herindeling positief is voor zowel de burgers als de regionale ontwikkeling. Indien meer gemeenten het voorbeeld van Eijsden en Margraten zouden volgen, dan zou de bestuurlijke drukte in Zuid-Limburg minimaal gehalveerd worden.

Tot slot moet worden opgemerkt, dat het vrijwillig opheffen van een gemeente een verstrekkend besluit is. Toch is dit besluit genomen omdat hiermee de bestuurskracht wordt vergroot. Ondanks enkele kritiekpunten toont de historie aan, dat een integrale fusie van gemeenten een effectief middel is om tot versterking te komen. Bij andere middelen, zoals het zogenaamde Seta-model, zijn veel meer kritische kanttekeningen te plaatsen. Om deze reden hebben Eijsden en Margraten hier niet voor gekozen.

1. Bestuurlijke samenwerking

De bestuurlijke samenwerking in het Heuvelland wordt ook door de gemeenten Eijsden en Margraten als onvoldoende gekwalificeerd. De vraag is evenwel of beide gemeenten hiervoor een verwijt kan worden gemaakt. Herhaaldelijk is door beide gemeenten gepoogd een positieve impact te geven aan deze samenwerking.

Enkele jaren geleden is vooral op initiatief van Maastricht het Gewest Maastricht en Mergelland opgeheven. Het verwijt, dat in dit gebied niet goed wordt samengewerkt treft in zekere zin ook de gemeente Maastricht, die maar mager invulling heeft gegeven aan haar centrumfunctie voor het gebied zuidelijk Zuid-Limburg.

Overigens hangt succesvolle intergemeentelijke samenwerking minder af van omvang en aantal gemeenten, maar meer van de bestuurlijke wil en bereidheid tot het aangaan van coalities. Hieraan ontbreekt het niet bij de huidige gemeenten Eijsden en Margraten en zeker niet bij de krachtige fusiegemeente.

2. Bestuurskrachtmonitor / Optimale samenwerking

In de bestuurskrachtrapporten van de ronde 2002/2003 scoren alle gemeenten van het voormalige Gewest Maastricht en Mergelland niet goed op het onderdeel intergemeentelijke samenwerking. In de regioanalyse versterking bestuurskracht gemeenten Zuid-Limburg zoals einde 2004 gepresenteerd wordt dit door de provincie eveneens erkend. Als reactie hierop zijn de gemeenten Eijsden en Margraten in 2006 gestart met een intensievere samenwerking op basis van projecten. Deze samenwerking is geëvalueerd en mede op basis daarvan hebben de gemeenteraden besloten de samenwerking om te zetten in een samengaan.

Het wachten op de uitkomsten van de nieuwe bestuurskrachtronde zou betekenen dat in dit fusieproces een vertraging zou optreden van enkele jaren hetgeen wij onverantwoord achten. Mede op basis van de eerste ronde is een proces in gang gezet, dat nu afronding behoeft.

Wij onderschrijven dan ook zeker niet de opmerking dat het hier een 'snel even van onderop fusie' betreft, maar een proces dat enkele jaren geleden in gang is gezet en nu in een volgende fase is beland. Daarnaast zijn wij van oordeel dat het fusietraject op geen enkele wijze een onderzoek naar samenwerking in de regio dwarsboomt.

Over het niet meedoen aan de bestuurskrachtmonitor heeft overleg plaatsgevonden met de provincie. Eijsden en Margraten wilden de met de bestuurskrachtmonitor gepaard gaande tijd en energie liever spenderen aan de opbouw van de nieuwe gemeente. Verder is het van belang erop te wijzen dat de gemeenten Echt en Susteren destijds eveneens wegens een voornemen tot fusie niet hebben deelgenomen aan de bestuurskrachtmonitor in Midden-Limburg. Thans wordt dezelfde lijn gevolgd.

Overigens is tijdens de startbijeenkomst van de bestuurskrachtmeting in deze regio (eind augustus 2008) het niet-meedoen van Margraten en Eijsden gemeld. Dit is toen door de overige gemeenten waaronder Maastricht, voor kennisgeving aangenomen.

3. Bijdrage aan de bestuurlijke slagkracht/ Vitaliteit en regio-ambitie

In het Herindelingsontwerp is hier over opgenomen:

De nieuwe gemeente moet 'voldoende onkwetsbaar' zijn en in staat zijn om de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden goed uit te oefenen. Er moet voldoende ruimte zijn voor specialisatie, waarbij de gemeente goed kan functioneren op de arbeidsmarkt. Overigens kan een te grote omvang uit oogpunt van bestuurlijke en financiële doelmatigheid ook weer nadelig zijn.

Bundeling van bestuurlijke en ambtelijke capaciteiten zorgt voor voldoende onkwetsbaarheid. Er is daarbij voldoende ruimte voor specialisatie, waarbij goed kan worden gefunctioneerd op de arbeidsmarkt. Bij een te grote omvang kan een te groot verlies aan identiteit, saamhorigheid en gemeenschapszin optreden hetgeen juist, gekoesterd dient te worden. De gezamenlijkheid van Eijsden en Margraten beschikt over een organisatie (en bestuurskracht) die passend is bij de speerpunten zoals die nu ook door de beide gemeenten worden gehanteerd. Dat wil zeggen, in de eerste plaats gericht op de identiteit, kwaliteit en leefbaarheid van de eigen gemeenschap(pen) en aanvullend op een aantal terreinen in samenwerking met Maastricht en de regio daar waar de schaalgrootte dit verlangt.

Met betrekking tot de regionale samenwerking is opgenomen:

Er moeten goede regionale verhoudingen ontstaan (of voorkomen worden dat de verhoudingen minder worden). De nieuwe gemeente moet een goede, effectieve bestuurlijke partner kunnen zijn voor omringende gemeenten en andere bestuursorganen. Daarnaast moet 'restproblematiek' worden voorkomen; buurgemeenten mogen niet in een beklemd positie raken, waardoor hun toekomstperspectief ongunstig wordt beïnvloed.

De regionale verhoudingen zijn thans niet echt evenwichtig. Er is sprake van enkele grotere centrumgemeenten in Zuid-Limburg die op belangrijke economische gebieden de kar trekken. De meer landelijke gemeenten oriënteren zich vooral op leefbaarheid, in stand houden van landschap en natuur, en het in goede banen leiden van de ontwikkeling van toerisme en recreatie. Eijsden en Margraten kunnen samen bijdragen aan een evenwichtigere inbreng.

Mochten deze ontwikkelingen die ook herhaaldelijk in de media zijn gemeld aanleiding zijn geweest voor een gesprek met de gemeente Maastricht dan hebben wij daarvoor nooit een signaal ontvangen. Deze opvatting is ook niet geuit tijdens het collegeoverleg van de gemeenten Maastricht, Eijsden en Margraten zoals dat 2 december 2008 op initiatief van Margraten en Eijsden heeft plaatsgevonden. De genoemde vrees geen gelijkwaardige gesprekspartner te zijn wordt nergens onderbouwd en wij onderschrijven deze opmerking op geen enkele wijze. In het gehele herindelingsdossier zijn voor deze bewering geen aanknopingspunten te vinden.

7. Meerwaarde voor de inwoners en de regio

Zoals eerder al aan de gemeente Maastricht bericht bij brief van 11 december 2008, in vervolg op door Eijsden en Margraten op 2 december 2008 geëntameerd overleg met Maastricht menen wij dat er door de fusie wel degelijk een meerwaarde ontstaat voor de inwoners en de regio. Met de voorgenomen fusie zijn wij van oordeel dat de bestuurskracht van onze gemeenten toeneemt, hetgeen ook effect heeft op de bestuurskracht van de regio. Tevens is dit ook een bijdrage aan de vermindering van de bestuurlijke drukte. Als nieuwe gemeente willen wij een betrouwbare partner zijn bij, en meedoen aan de ontwikkeling van de regio. Een van de speerpunten in ons nieuwe beleid zal zijn de leefbaarheid van de kernen, waarbij gestreefd wordt naar de instandhouding van de voorzieningen die passen bij die kernen. Door de nadrukkelijke keuzes van iedere gemeente voor de eigen en elkaar aanvullende strategische speerpunten, dienen Eijsden-Margraten en Maastricht de belangen van inwoners, bedrijven en instellingen. Op aspecten die welzijn en welvaart voor de lange termijn ondersteunen zijn de gemeenten Eijsden, Margraten en Maastricht elkaars strategische partners en ontstaan er (inter)nationaal en (eu)regionaal meerwaarden. Het is nadrukkelijk de intentie van de nieuw te vormen gemeente om met het gezicht naar Maastricht te staan en waar mogelijk gezamenlijk coalities te vormen.

De binnen de formele termijn ingediende zienswijzen zijn als bijlagen opgenomen.

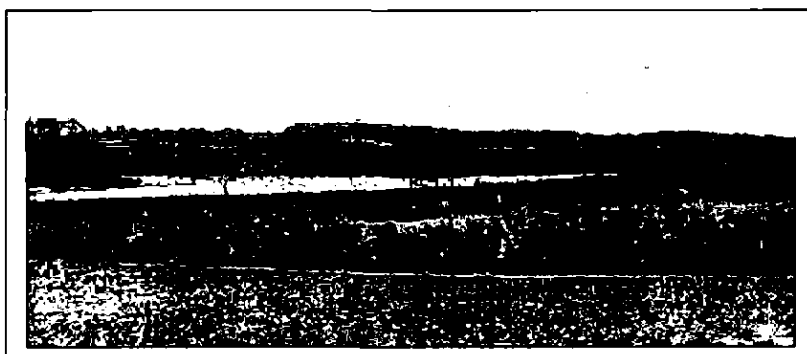
Hoofdstuk 6: Conclusie en verdere aanpak

Bij het takenpakket van de gemeenten is steeds meer sprake van decentralisatie van taken naar de gemeenten toe. Dat het takenpakket van de gemeenten voorlopig zal blijven groeien is ook vastgelegd in het regeerakkoord. Daarnaast worden steeds hogere eisen gesteld aan de uitvoering van de taken: de burger stelt meer eisen, de wetgever stelt meer eisen en de controle van de overheden onderling groeit eveneens.

Teneinde de taken zo adequaat mogelijk te kunnen blijven uitvoeren wordt steeds meer gebruik gemaakt van samenwerkingsvormen: formeel en informeel, bestuurlijk en ambtelijk. Bij steeds meer taakuitvoeringen wordt gegrepen naar de samenwerking met andere gemeenten. Steeds meer hulpconstructies. De gemeenten Eijsden en Margraten zijn in dat verband, na een onderzoek door bureau Van Naem & partners, eveneens op 7 onderdelen in projectvorm in 2006 een samenwerking aangegaan.

Wil men de samenwerking laten slagen dient de vrijblijvendheid verlaten te worden en dient de samenwerking tussen de twee gemeenten verder geïntensiveerd te worden. Via het opzetten van bijvoorbeeld nieuwe projecten, maar ook het voortvarend oppakken van de bestaande projecten moet de meerwaarde van de samenwerking tot uitdrukking komen. Dit alles op een manier waarbij op concrete wijze wordt geformuleerd wat de te bereiken doelstellingen zijn.

Daarnaast moest de samenwerking tussen de beide gemeenten exclusiever worden. Meer dan voorheen moet gekeken worden naar de schaal Margraten/Eijsden bij uitvoering van taken. Zowel op operationeel niveau als strategisch niveau. De gemeenten moeten op die manier laten zien waartoe zij in staat zijn. Bureau Van Naem & Partners heeft ons daarin begeleid en hebben het rapport "Van samenwerken naar samengaan" gepresenteerd. Met de beide gemeenteraden zijn informatiesessies gehouden onder meer over dit rapport en de vraag hoe nu verder.

Landschap nabij Moerslag

Om moverende redenen, genoemd in dit herindelingsadvies hebben de gemeenteraden op 21 mei 2008, beide unaniem, de colleges de opdracht gegeven een herindelingsontwerp voor te bereiden. Teneinde een adequaat bestuurlijk en ambtelijk niveau te behouden in de toekomst, stellen de colleges voor een herindelingstraject te starten conform de bepalingen in de Wet Gemeentelijke Herindelingen. Daarbij is gekeken naar de belangen van de eigen burgers, de opgaven voor de toekomst van de gemeenten, de positie van de nieuwe gemeenten in bestuurlijke Zuid-Limburg, de centrumfunctie van de gemeente Maastricht en het draagvlak voor het proces. Als uitkomst op al deze vragen werd de raden voorgesteld het herindelingstraject te starten door het nemen van een raadsbesluit betreffende het Herindelingsontwerp Eijsden-Margraten op 22 oktober 2008.

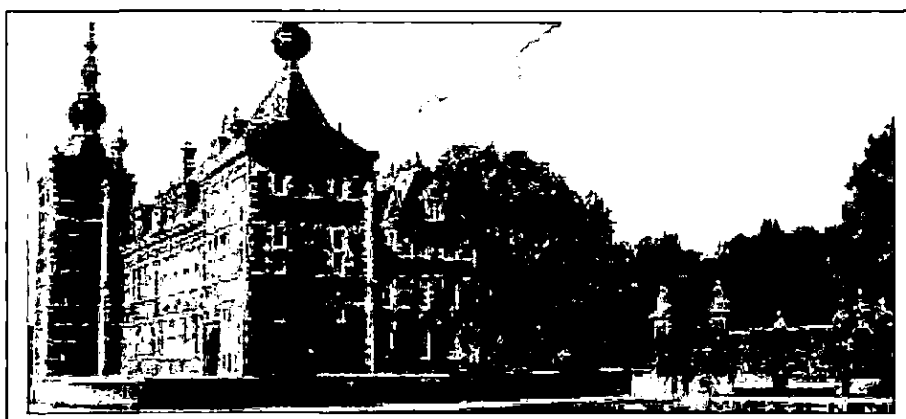
Beide gemeenteraden hebben 22 oktober 2008 unaniem ingestemd met het Herindelingsontwerp Eijsden-Margraten. Tevens gaven zij opdracht aan de colleges om een onderzoek in te stellen naar de uitgangspunten van de begrotingen en eventueel afstemming te bevorderen en om een onderzoek te starten naar de mogelijke locatiekeuze voor het nieuwe bestuurscentrum. Separaat zijn de gemeenteraden over de uitkomsten van beide rapporten geïnformeerd.

Van het Herindelingsontwerp Eijsden-Margraten zijn de provincie en de omliggende gemeenten op de hoogte gesteld en hebben beide gemeenten op de voor hen gebruikelijke manier het besluit gepubliceerd. Die publicatie is halverwege de termijn herhaald.

Op de ontvangen zienswijzen wordt in dit Herindelingsadvies onze reactie gegeven. Gezien de ontvangen zienswijzen zijn wij van mening dat er een breed draagvlak is voor de voorgenomen fusie. Voorgesteld wordt dan ook een volgende stap te nemen in dit proces door het vaststellen van het Herindelingsadvies.

Verdere aanpak

Naar verwachting zullen de beide gemeenteraden op 24 maart 2009 het herindelingsadvies vaststellen en ter goedkeuring aanbieden aan Gedeputeerde Staten. Daarna is het aan de Minister en de beide Kamers om een wet tot herindeling van de gemeenten Margraten en Eijsden vast te stellen. Beoogde fusiedatum is 1 januari 2011.

Kasteel Eijsden

Bijlagen

Bijlage I:

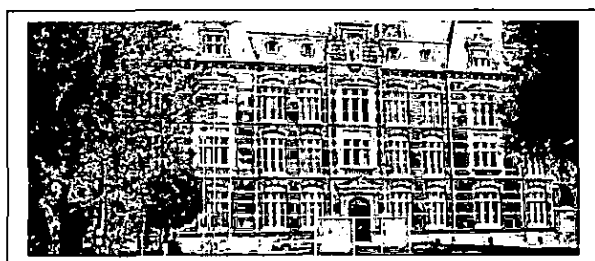
Rapport Bureau Van Naem & Partners, Van samenwerken naar samengaan, april 2008.

Het rapport is door de beide gemeenteraden ter kennisname aangenomen op 21 mei 2008 en gold als onderlegger voor de intentieovereenkomst tussen de beide colleges van burgemeester en wethouders.

Bijlage II:

De intentieovereenkomst tussen de beide Colleges van Burgemeester en Wethouders zoals vastgesteld op 22 april 2008. De beide gemeenteraden hebben de intentieovereenkomst bekrachtigd in hun vergaderingen van 21 mei 2008.

Bijlage III:

Kaart van de nieuw te vormen gemeente
vervaardigd door de provincie

Diepstraat, Eijsden

Banholt

Bijlage IV:

Integraal verslag van de informatieavonden

Scheulder

Bijlage V:

Publicaties in De Etalage en Heuvelland Aktueel

Mheer

Bijlage VI

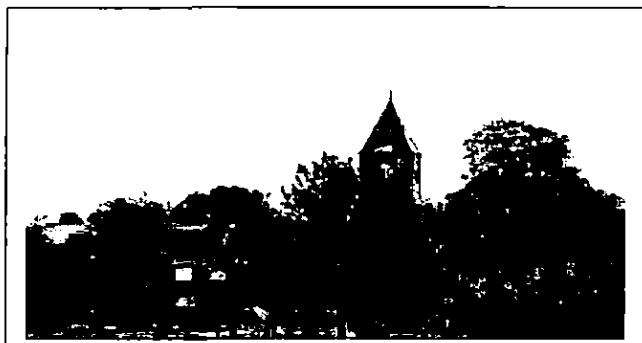
Ontvangen zienswijzen

Hockeer, Cadier en Keer

Bijlage VII

Reacties ondernemingsraden op herindelingsontwerp en herindelingsadvies

Mesch

A0487200900264
